

№ 9-11 (78-80)
сентябрь-ноябрь 2016

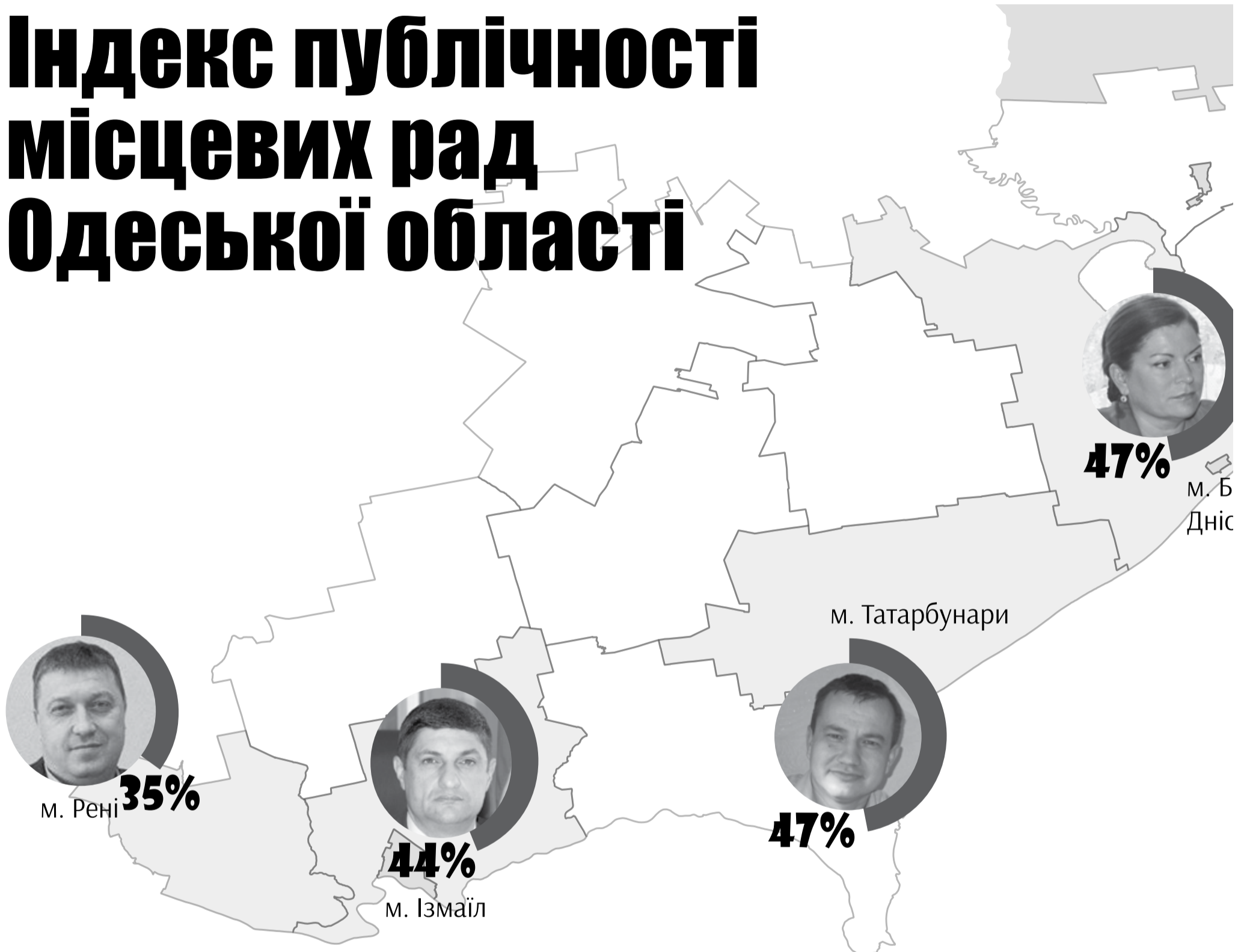
ВЛАСТЬ ПОД КОНТРОЛЕМ ИЗБИРАТЕЛЕЙ

ИзбирКом

Независимая газета избирателей в Одесской области

Індекс публічності місцевих рад Одеської області

Читайте в номере:

Проблемные аспекты реформы децентрализации на примере одесских громад

децентралізація
стратегія національного успіху

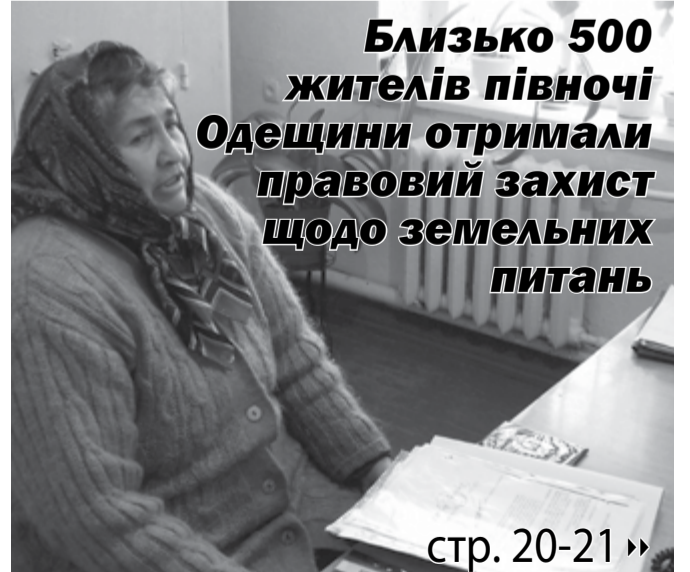
стр. 11-12 »

Розчинився, як піна. Що робитиме і чим запам'ятається Саакашвілі

стр. 16-17 »

Близько 500 жителів півночі Одещини отримали правовий захист щодо земельних питань

стр. 20-21 »

www.izbirkom.org.ua

cvu.od.ua

www.izbirkom.org.ua

cvu.od.ua

Одесский облсовет попал в категорию «непубличных»

СОФИЯ САМКОВА

В рамках измерения Индекса публичности местного самоуправления, осуществленного мониторинговой командой Одесского КИУ, депутатский корпус Одесского областного совета получил неудовлетворительную оценку и был отнесен к категории непубличных советов.

Данная оценка зависит от показателей открытости, прозрачности работы и подотчетности депутатского корпуса.

Так, на официальном сайте Одесского областного совета размещена информация относительно личных данных депутатов VII созыва. Однако опубликованную информацию нельзя считать полной, так как указаны не все необходимые данные депутатов. Не опубликованы дата рождения и адреса электронной почты ни у одного депутата. На персональных страницах 60 депутатов есть информация об образовании, партийной принадлежности, месте работы и официальных помощниках. Еще у 22 депутатов опубликована лишь информация об образовании, партийной принадлежности и месте работы, а также у еще двоих депутатов – информация только о партийности и месте работы. Стоит отметить, что ни на одной персональной странице депутата не опубликована такая важная информация как судимость, опыт работы и биографические данные. Также на официальном сайте областного совета не опубликована ни одна

декларация депутата текущего созыва (кроме руководства совета).

На официальном сайте, но не на персональных страницах депутатов, опубликован график приема избирателей. Такая информация опубликована относительно 67 из 84 депутатов облсовета.

Также отсутствует процедура взаимосвязи депутатского корпуса с избирателями, за исключением проведения личного приема. На сайте областного совета не опубликована информация касательно процедуры проведения гражданских слушаний, их периодичность. В то же время в Регламенте областного совета сказано, что депутаты областного совета, исполняя свои обязанности, должны постоянно изучать общественное мнение и создавать условия для обсуждения гражданами проектов решения по наиболее важным вопросам местного значения.

В обнародовании информации о полномочиях областной совет удовлетворил большинство критериев открытости своей работы.

Доступна полная информация на сайте областного совета: Регламент областного совета, Положение про работу постоянных комиссий, декларации об имуществе, расходах и обязательствах финансового характера председателя, первого заместителя председателя и заместителя председателя областного совета, состав депутатского корпуса, график заседания постоянных комиссий, состав и полномочия аппарата областного совета.

Но все же есть некоторые упущения. К примеру, график заседания постоянных комиссий обновляется исключительно на предстоящую неделю, хотя и есть в свободном доступе; в разделе информации о составе депутатского корпуса отсутствуют данные о фракционных переходах депутатов, также касательно аппарата областного совета опубликованы лишь контактные номера исполнителей и адреса.

В обнародовании нормативно-правовых актов и другой документации у депутатского корпуса областного совета отмечаются серьезные недостатки. Так, систематически не публикуется повестка дня предстоящего пленарного заседания. Также не публикуются все проекты решения, которые впоследствии выносятся на голосование на сессию. Стоит, однако, отметить, что решения, принятые на сессиях областного совета, как и результаты поименного голосования, публикуются в сроки, предусмотренные законом.

В Одесском областном совете отсутствует депутатский фонд, который создается для исполнения полномочий, также отсутствуют четкие планы реализации депутатами поручений избирателей и план отчетности депутатов перед избирателями.

Стоит отметить, что к ноябрю 2016 года только один депутат публично отчитался о проделанной работе перед избирателями. Так, **Юрий Димчгло**, заместитель председателя областного совета, провел публичное мероприятие в селе Орловка Ренийского района, на котором рассказал о работе депутата в течение года.

Серьезным недостатком является то, что в совете отсутствует четкая процедура, согласно которой избиратель мог бы попасть на открытое заседание постоянной комиссии или на сессию областного совета. Согласно Положению про постоянные комиссии Одесского областного совета VII созыва, постоянные комиссии проводят открытые заседания на принципах гласности и открытости, кроме случаев, когда принимается решение о проведении закрытого заседания (по решению комиссии). Таким образом, каждый избиратель имеет право присутствовать на заседании, однако все же четкой процедуры доступа нет, и решение о даче до-

ступа избирателю принимается после коллективного обсуждения членами комиссии, что, в свою очередь, и является ограничением для избирателя.

Таким образом, депутатский корпус Одесского областного совета получил оценку в 36 баллов из возможных 100 и был отнесен к категории «непубличный».

Для серьезного увеличения уровня открытости, прозрачности и подотчетности депутатскому корпусу областного совета необходимо наладить процесс подотчетности депутатов перед избирателями, ввести практику публикации деклараций об имуществе и доходах всеми депутатами, а не только теми, кто по совместительству является должностным лицом. Следует обратить внимание на наполнение сайта, а именно: публикацию всех протоколов заседаний постоянных комиссий, повестки дня предстоящей сессии, публикацию всех проектов решений, публикацию актуальной информации касательно графика приема избирателей всеми депутатами областного совета.

В серьезном усовершенствовании также нуждаются существующие практики привлечения граждан к принятию решений депутатским корпусом.

На официальном сайте областного совета не опубликована ни одна декларация депутата текущего созыва...

Белгород-Днестровский городской совет перешел на систему электронного голосования

АНДРЕЙ ГОНЧАРОВ

В рамках программы «Индекс публичности» Одесская областная организация «Комитета Избирателей Украины» подготовила материалы по освещению публичности городского главы и городского совета Белгород-Днестровского. Основным ресурсом освещения работы властей Белгород-Днестровского является официальный интернет-портал города (bilgorod-d.org.ua).

Городской голова

Информация о городском голове, предоставленная для официального сайта, оказалась довольно скудной. Так, в наличии лишь два телефонных номера из телефонного справочника, размещенного на сайте, краткие биографические данные и график приема граждан. В то же время отсутствует информация о полномочиях, что оставляет территориальную громаду в неведении о возможностях их градоначальника. Как и у городского головы, у его советников и помощников на сайте нет информации об их полномочиях, более

того, информацию о них можно получить исключительно через запрос на информацию. На сайте также опубликована декларация о доходах.

На прием граждан у городского головы выделено 6 часов в неделю. Стоит отметить, что процедура записи на него довольно сложна. Чтобы попасть на прием, необходимо в здании совета оставить письменное заявление и, как правило, в течение месяца заявитель попадает на заветный прием. Есть возможность написать электронное обращение, но ответ на него приходит не всегда.

Публічність місцевого самоврядування м. Білгород-Дністровський

Публічність міського голови

40%

Публічність виконавчих органів

55%

Публічність депутатського корпусу

46%

Загальний рейтинг

47%

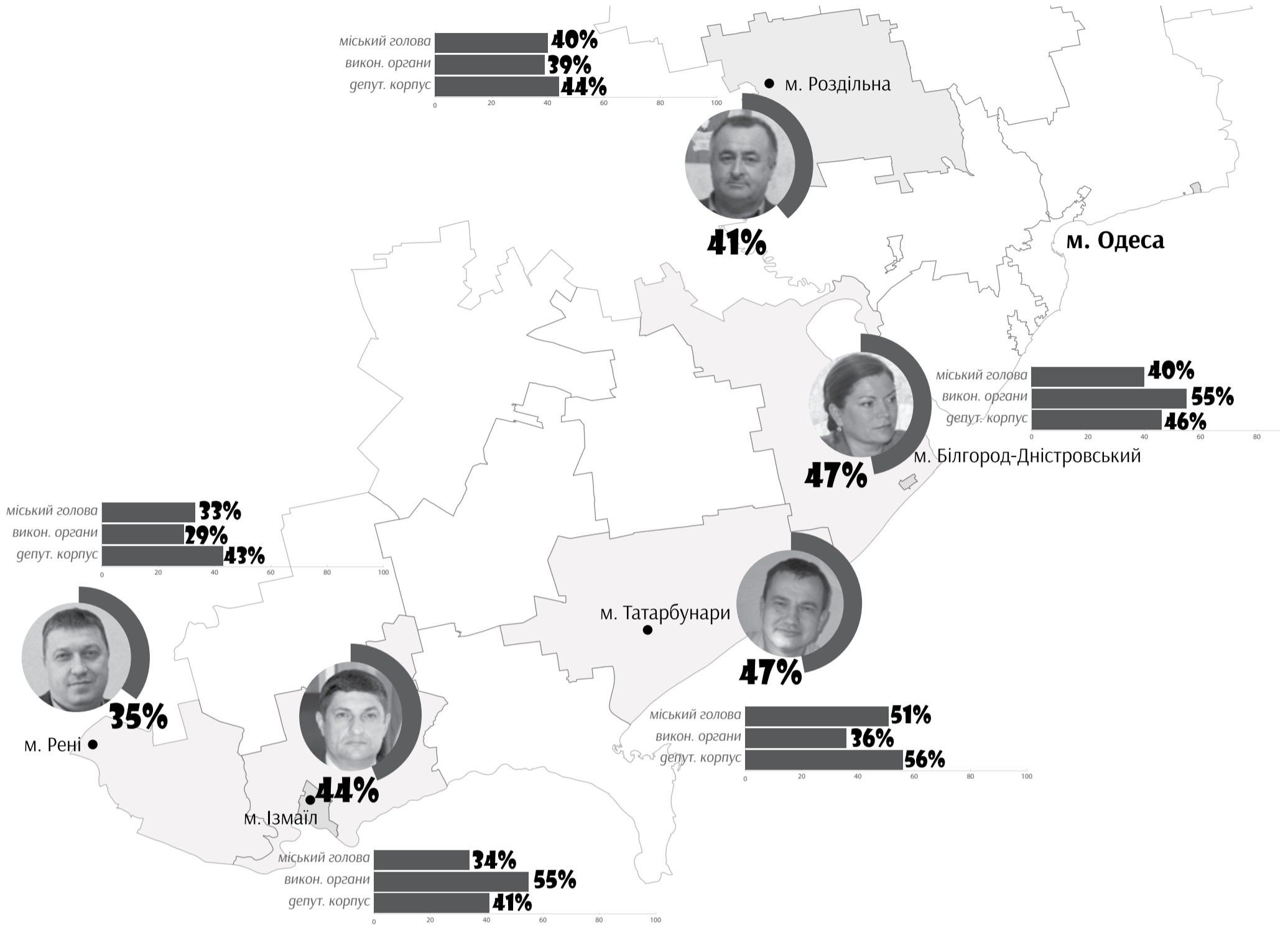

Проблемным также стало освещение процедуры замещения вакантных должностей. Несмотря на то, что на официальном сайте городского совета обнародуется информация о самих вакантных должностях, документы, необходимые для участия в конкурсе, остаются не известными. Распоряжения городского головы о назначении на должность по ре-

зультатам конкурса также не публикуются на сайте.

У городского головы есть странички в социальных сетях Facebook и VK, которые ведутся как пресс-службой, так и самим пользователем. В среднем раз в месяц городской голова проводит брифинги для СМИ. Регулярно же информация о деятельности

публикуется на сайте с частотой одна новость в день. Городской голова не проводила отчет о выполнении программ социально-экономического и культурного развития, местных целевых программ. Кроме того, не было отчета о своей работе на открытой встрече перед территориальной громадой.

Муниципалитет

На официальном портале опубликован «стратегический план экономического и социального развития города Белгорода-Днестровского Одесской области на период 2017 года», стратегическая программа социально-экономического и культурного развития на год, утвержден городской бюджет на год и внесенные в него изменения. Также есть Генеральный план города, однако он не опубликован на сайте и отсутствует в помещении органов местного самоуправления, так как к нему применяется гриф «Для служебного использования».

Еще одной проблемой является отсутствие устава территориальной громады. Данный вопрос поднимается с 2011 года. Напомним, что ещё в 2012 году должен был быть составлен устав территориальной громады, однако проект так и не был реализован.

Исполнительные органы

Контактная информация об органах исполнительной власти опубликованная на сайте весьма скудна. В наличии лишь телефонные номера без указания местонахождения, электронных адресов и графиков работы. Из персональ-

ного состава указаны только ФИО и график приема руководителей соответствующих подразделений. На сайте указан персональный состав исполкома Белгорода-Днестровского.

Решения и проекты решений исполкома публикуются на сайте вовремя. А вот повестка дня заседаний, как правило, публикуется за 1-2 дня, а не за 5 дней до заседания. Официальный портал содержит исчерпывающую информацию о льготах для разных категорий населения и касательно различных услуг. Что же касается справочных данных об услугах, которые предоставляются коммунальными предприятиями и их стоимости, то они отсутствуют. Исполнительные органы не проводят отчетов перед территориальной громадой на открытых встречах, кроме того, самих отчетов на официальном интернет-портале найти не удалось.

На сайте в свободном доступе имеется большинство информации о структуре и объеме

... ещё в 2012 году должен был быть составлен устав территориальной громады, однако проект так и не был реализован.

расходов местного бюджета. Публикуются квартальные отчеты, но отдельный документ, который давал бы детальную информацию о расходах на содержание горсовета и исполнительных органов на сайте — не опубликовано.

Сайт Центра предоставления административных услуг (ЦПАУ) интегрирован непосредственно в сайт городского совета. На нём размещена информация о графике работы центра. Прием граждан проводится 5 раз в неделю и 7 часов в день без перерывов на обед. Электронной очереди нет, поэтому регулированием очередей занимаются сами сотрудники. Стоит отметить, что записаться на прием и получить интересующую информацию можно в телефонном режиме, либо по электронной почте.

Депутаты

На городском сайте опубликована не полная информация о депутатах. Так, в наличии телефонные номера 27 депутатов, адреса

и графики работы приемных. Вместе с тем нет биографических данных, личных фотографий, электронных адресов и деклараций о доходах, за исключением тех депутатов, которые являются госслужащими. Также нет информации о правах и обязанностях народных избранников. Хотя жители громады могут ознакомиться с налоговыми декларациями своих депутатов на вебсайте «Твой депутат» deputat.tira.com.ua. Сайт создан общественниками при содействии городского совета.

На сайте можно также ознакомиться с регламентом местного совета и положениями о работе постоянных комиссий, составе фракций и групп, а также графиком работы последних. Обычно проекты решений горсовета публикуются на сайте с соблюдением сроков. С сентября 2016 года Белгород-Днестровский городской совет перешёл на систему электронного голосования. После каждого депутатского заседания на сайте можно найти результаты поименного голосования депутатов на сессии. А вот информацию о регистрации депутатов на пленарных заседаниях на сайте не найти. Все решения совета публикуются на портале.

Депутаты Белгород-Днестровского городского совета не проводят отчетов перед громадой, так как данная процедура не установлена. Решение совета о сроках отчетности депутатов перед избирателями не принято, а потому графика отчета — нет.

Большой проблемой для Белгорода-Днестровского является отсутствие данных о полномочиях властной структуры города от городского головы и депутатов до обязанностей исполкома. В свою очередь, это приводит к отсутствию практики отчетности перед громадой. Ещё один проблемный вопрос — отсутствие устава территориальной громады.

Стоит отметить, что имеющихся контактных данных хватает для положительного взаимодействия с органами власти. Ежеквартальные отчеты по городскому бюджету дают возможность гражданам проследить, как и куда расходуются городские ресурсы. А копии протоколов пленарных заседаний, работы депутатов в комиссиях и распоряжения городского главы позволяют держать руку на пульсе политической жизни.

Стан публічності Татарбунарського міського голови та депутатів міської ради

ЛЕОНІД СЕМЕНЕНКО

Вимір публічності було націлено на те, аби зрозуміти наскільки публічно приймаються рішення та втілюється в життя політика міської ради та який вклад міського голови, депутатів міської ради виконавчих органів ради в цей процес.

Аналізуючи діяльність міського голови та провівши моніторинг офіційного сайту Татарбунарської міської ради, були виявлені деякі недоліки, серед яких інформація про міського голову не повна, відсутня інформація щодо його партійності та наявності/відсутності судимості. Декларація про майно, доходи та зобов'язання фінансового характеру розміщена лише на сайті і не опублікована в місцевій газеті. При цьому на сайті міськради і дощі об'яв розміщена актуальна інформація про графік прийому громадян, службові номери засобів зв'язку. Як негатив відзначимо відсутність інформації щодо процедури запису громадян на прийом. Також відсутня інформація про проведення прийому ініціативних груп чи груп за інтересами.

Інформування мешканців міста щодо діяльності міського голови висвітлюється на сайті міської ради та в районній газеті, але це носить не системний характер: одна новина на два-три дні. Така ж ситуація склалася з комунікацією мера та працівниками засобів масової інформації, які здійснюються, але не більше ніж раз на квартал.

На сайті міськради розміщується інформація про вакантні посади, але серйозним недоліком є відсутність інформації щодо порядку та умов проходження конкурсу на заміщення вакантних посад. Інформація про конкурси на заміщення вакантних посад керівників відділів та спеціалістів публікується, але у більшості своїй не вчасно.

Таким же є і стан публікації розпоряджень міського голови щодо призначення та звільнення відповідних працівників – вони не оприлюднюються. Протоколи засідань конкурсних комісій на сайті відсутні. Це не дає можливості громадянам отримувати повну інформацію з цього питання. Тому потрібно більш активно висвітлювати на сайті міської ради діяльність міського голови та використовувати можливості друкованих засобів масової інформації, надати інформацію щодо партійної приналежності мера та наявності/відсутності у нього судимості.

При аналізі питання оприлюднення нормативних та програмних документів, виявлені деякі недоліки в організації цієї роботи, стосувалися вони в основному відсутності або неоприлюднення тих чи інших документів. Позитивним можна відзначити те, що в поточному році міською радою

було підготовлено та прийнято Генеральний план розвитку міста. Включаючи графічну частину, він був оприлюднений шляхом розміщення на сайті міської ради. Така ж ситуація і з бюджетом міста на 2016 рік. Він оприлюднений на сайті з усіма додатками та доповненнями, прийнятими депутатським корпусом протягом 2016 року.

Водночас зведена актуальна редакція бюджету з урахуванням змін, на сайті розміщена не була. Розпорядження міського голови оприлюднюються вчасно. На виконання вимог ЗУ «Про доступ до публічної інформації» міським головою прийнято розпорядження, яким визначені відповідальні особи у всіх підрозділах ради, але їх перелік на сайті не розміщено. Для покращення цієї роботи виконавчому комітету потрібно вирішити питання щодо прийняття та подальшого оприлюднення Програми соціально-економічного розвитку міста на середньостроковий період.

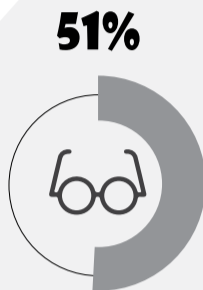
Щодо стану відкритості міського голови та його взаємодії з громадськістю міста, слід зазначити, що питання роботи мера з цього напрямку відзначається як позитивне. Прийом громадян мер здійснює особисто, і бути прийнятим може бути кожен охочий у встановлені графіком дні та часи прийому. Будь-яких перепон у цьому немає. Процедура прийому спрощена. Громадяни, знаючи дні та часи прийому і прибувши на прийом, записуються у секретаря і в той же день, їх особисто приймає міський голова. Практики перерозподілу очочих потрапити на особистий прийом до міського голови на прийоми до заступника, керівників структурних підрозділів не існує. Для неповносправних осіб міською радою створені усі умови для здійснення ними своїх прав на звернення.

Проте міським головою не практикується спілкування з мешканцями міста через ІКТ, у нього відсутня сторінка на Facebook, не використовується для цього і сайт міської ради. Консультується з громадськістю міський голова охоче. На жаль, ці консультації проводяться не за спеціальною процедурою, а отже, не мають тієї сили, яку можуть мати при її використанні.

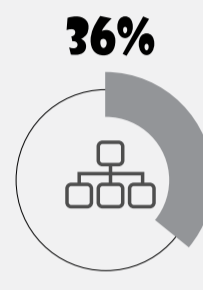
За ініціативи міського голови було проведено ряд громадських слухань та обговорень, які в основному стосувалися переименування вулиць, вирішення питань проведення першочергових дій щодо ремонту доріг і затвердження Генерального плану забудови та зонування міста.

Публічність місцевого самоврядування м. Татарбунари

Публічність міського голови

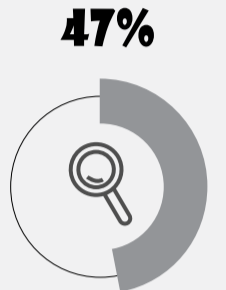
Публічність виконавчих органів

Публічність депутатського корпусу

Загальний рейтинг

Тим не менше, на сайті міської ради наразі відсутня інформація щодо порядку звернення громадян та функція дистанційного звернення громадян (електронне звернення).

Питання співпраці з організаціями громадянського суспільства мають пріоритетне значення. До складу апарату виконавчого комітету Татарбунарської міської ради входить спеціаліст до функціональних обов'язків якого включено і налагодження співпраці з ними та висвітлення цієї діяльності на сайті ради і в засобах масової інформації. Для покращення цієї роботи потрібно системне проведення виїзних зустрічей з громадськістю, особисте комунікування з громадянами в соціальній мережі.

Щодо підзвітності міського голови, то в процесі моніторингу стало відомо, що річний звіт про виконання бюджету, який було затверджено радою, містив вичерпну інформацію про стан виконання основного фінансового документа міста він був доступний на офіційному сайті міської ради.

Однак, за рік не було врегульовано процедуру звітування міського голови.

У поточному році міським головою проведено один звіт щодо виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку міста. Звіт перед мешканцями міста проведено на відкритій зустрічі. В ній взяли участь мешканці міста, представники трудових колективів та громадських організацій.

Окрім цього, проведено звітування перед мешканцями міста про виконання місцевих програм, прийнятих радою цього скликання. Але це є недостатнім, оскільки такий звіт відбувся лише раз на рік. Звітування перед міською радою про здійснення державної регуляторної політики за поточний рік не відбувалось.

За поточний рік звітування міського голови щодо роботи виконавчих органів ради не відбулося. Відсутня окрема процедура, яка визначає порядок та спосіб звітування міського голови.

Водночас міський голова звітував за результати роботи на посаді міського голови протягом року. Його зустріч та звіт були відкритими. На зустрічі громадяни мали можливість бути присутні, без будь-яких перепусток та особистих запрошень. Вони мали можливість спілкуватися з міським головою, та отримати відповіді на свої запитання.

Окремо, але в сукупності з діяльністю міського голови, потрібно розглянути питання стану публічності виконавчих органів міської ради, зокрема прозорості структури та їх повноважень.

Відповідну інформацію опубліковано на офіційному сайті міської ради. В ній йдеться про місцезнаходження, номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти, розклад роботи її виконавчих органів. Наявна на офіційному сайті й інформація про структуру та персональний склад виконавчих органів, підприємств, установ, які належать до сфери управління міської ради, про підприємства, установи та організації (керівники, контактна інформація, сфера діяльності), що належать до сфери управління виконавчих органів.

Інформація про керівників виконавчих органів оприлюднена вибірково. Оприлюднена інформація про графік прийому громадян керівниками виконавчих органів. Але процедура запису на прийом, не публікувалася.

Є в наявності й інформація про заступника міського голови. Зокрема, розміщено біографічні дані та його фотографія. Оприлюднено декларацію про доходи, яку розміщено на веб-сайті. Протягом року була розміщена інформація про місцезнаходження, поштову адресу, номери засобів зв'язку заступника міського голови.

Майже вся інформація про виконавчий комітет міської ради знаходиться у вільному доступі на сайті міської ради. На сторінці

ради в наявності інформація про персональний склад і повноваження виконавчого комітету інформація вчасно публікується на сайті міської ради. Проте біографічні дані членів виконавчого комітету, їх фото, посади та контакти відсутні. До складу виконавчого комітету ради входить 21 особа.

... Діяльність депутатів та їх постійних комісій на сайті ради у поточному році не висвітлювалася

Відсутня інформація щодо графіку прийому та процедури запису керівниками виконавчих органів ради.

Інформація про підприємства, установи і організації, які відносяться до сфери управління міської ради, розміщена на сайті міської ради, але вона носить вибіркового характер, оскільки оприлюднені лише назви установ, без зазначення їх керівників та контактної інформації. Для покращення цієї роботи необхідно оприлюднити повні біографічні дані та фото всіх членів виконавчого комітету, на офіційному сайті ради опублікувати інформацію про графік прийому та процедуру запису керівниками виконавчих органів та інформацію про підприємства, установи і організації, їх керівників та контакти.

Діяльність виконавчих органів міської ради щодо оприлюднення нормативно-правових актів та іншої документації за вказаним напрямком практично повністю є публічною. Проекти рішень виконавчого комітету та порядок денний його засідань публікуються на сайті ради вчасно та згідно з вимогами ЗУ "Про доступ до публічної інформації". Рішення оприлюднюються на сайті у визначені законодавством терміни. На жаль, публікується лише частина таких рішень, і то лише на офіційному сайті. Публікація рішень виконавчого комітету в друкованих засобах масової інформації проводиться вибірково.

Публікація проектів порядку денного та рішень виконавчого комітету здійснюється своєчасно і розміщується на сайті ради вчасно і у повному обсязі.

План з підготовки проектів регуляторних актів на сайті не опублікований. Водночас частково оприлюднюються проекти регуляторних актів.

На сайті міської ради оприлюднено річні плани закупівлі та зміни до них.

Прикро, але на офіційному сайті ради відсутня інформація про послуги, що надаються комунальними підприємствами та їх вартість.

Характеризуючи офіційний сайт міської ради, слід зазначити, що інформація на ньому розміщується в досить незручному форматі для користувачів. Пересічному громадянину, який вперше потрапив на сайт, важко буде знайти необхідну йому інформацію.

На офіційному сайті ради в наявності інформація щодо програми соціально-економічного розвитку міста на короткостроковий період до 1 року. Вона містить усі необхідні додатки. Окрім цього, на сайті оприлюднені цільові програми, які фінансуються з місцевого бюджету. На сайті система пошуку не реалізована.

У напрямку оприлюднення інформації про комунальне майно та земельні ресурси громади, робота виконавчих органів міської ради є такою, що не відповідає вимогам публічності. Для покращення роботи потрібно вдосконалення цього напрямку діяльності.

Окремо необхідно зупинитися на відкритості виконавчих органів міської ради та участі громадськості у засіданні його органів.

Участь громадськості в роботі виконавчого комітету не обмежена. Громадяни мають вільний доступ до засідань виконавчого комітету Татарбунарської міської ради, не зважаючи на те, чи вони запрошені на них, чи ні. До основної будівлі міської ради, де проводяться засідання виконавчого комітету та його органів доступ громадян вільний.

Інформація про час, місце та порядок проведення гро-

мадських слухань та участі громадськості в цих питаннях розміщується вчасно. Водночас інформація про процедуру проведення таких слухань та механізми участі громадян в них відсутня. До теперішнього часу не створені, і не почали працювати громадські ради.

Створені умови для отримання громадянами публічної інформації. Ці питання рада вирішує, але є в цьому і певні недоліки. Громадяни отримують таку інформацію для чого на офіційному сайті Татарбунарської міської ради створено окремий розділ «Про доступ до публічної інформації» та створено систему обліку публічної інформації. Проте його функціональні можливості сайту не пристосовані до зручної навігації та розміщення значної кількості інформації.

Запит на інформацію можна подати усіма можливими способами (телефон, факс, пошта, електронна пошта, усно), проте електронна форма подання запити безпосередньо через сайт відсутня. Недоліком є відсутність інформації щодо порядку оскарження дій чи бездіяльності розпорядника інформації.

Незважаючи на ці недоліки, у міськраді, обладнані місця для роботи з публічною інформацією. Але водночас недосконалою є система навігації по сайту міської ради, так як на даний момент вона є складною, вимагає значних витрат часу, інтерфейс складний і не впорядкований.

На сайті міської ради в поточному році відведено окремий розділ задля інформування громадян щодо виконання міського бюджету. Відбулася публічна презентація звіту про виконання міського бюджету за 2015 рік.

Однак відсутня практика забезпечення доступу до інформації про кошторис забезпечення діяльності міської ради.

Місцеву громаду у міській раді представляють 26 депутатів, обраних від різних політичних партій. Всі вони публікували інформацію про своє місцезнаходження, по-

штову адресу, номери засобів зв'язку. Біографічні дані оприлюднені лише у 3 депутатів міської ради, декларації про доходи оприлюднені лише у трьох депутатів.

Актуальна інформація про графік прийому громадян оприлюднена в 26 депутатів міської ради, вони особисто здійснюють прийом громадян в установлені дні та місці. Регламент роботи міської ради і положення про роботу постійних комісій є публічно доступними на веб-сторінці ради.

На веб-сайті ради є інформація про повноваження, графік прийому секретаря ради та його біографічні дані. Декларація про майно, доходи витрати і зобов'язання фінансового характеру секретаря ради (що містить відповідну інформацію про членів сім'ї) розміщена на сайті ради.

У вільному доступі інформація про склад депутатських груп, та про склад та зміни постійних депутатських комісій. Водночас відсутня інформація про графік засідань постійних депутатських комісій. Наявна інформація про межі округів за якими закріплені депутати міської ради.

Інформація про обов'язки та функції секретаріату (апарату) ради оприлюднена та розміщена на сайті ради. У наявності інформація про місцезнаходження, поштову адресу, номери засобів зв'язку та електронну пошту секретаріату ради.

Більшість інформації, що стосується пленарних засідань міської ради у вільному доступі розміщена на сайті ради. Рішення про скликання сесії вчасно публікується. Порядок денний, а також практично всі проекти рішень ради вчасно публікуються на сайті ради.

В раді під час пленарних засідань використовується електронна система голосування, і усі її засідання фіксуються на відео.

Інформація про реєстрацію депутатів на пленарних

засіданнях ради своєчасно оприлюднюється на сайті. Окрім цього на сайті ради оприлюднюється інформація і про результати особистого голосування депутатів ради. Така інформація розміщується на сайті міської ради в день голосування.

Для покращення діяльності необхідно опублікувати на веб-сайті вичерпну інформацію про місцезнаходження, поштову адресу, номери засобів зв'язку, адреси офіційного веб-сайту та електронну пошту депутатів. Крім цього, оприлюднити біографічні дані (дата народження, освіта, досвід роботи, сімейний стан, відомості про судимість, партійну приналежність) та фотографії депутатів. Ввести практику оприлюднення декларації про майно, доходи і витрати депутатів та оприлюднення аудіо-відео записів засідань ради.

Досить плідну роботу проведено з питань прозорості своєї роботи та оприлюднення нормативно-правових актів і іншої документації.

Так, усі прийняті на пленарному засіданні рішення ради оприлюднюються на офіційному сайті Татарбунарської міської ради, окремо слід зазначити, що оприлюднюються вони вчасно. Наразі, в поточному році, міською радою не запроваджено практику публікації протоколів засідань постійних депутатських комісій. Пропонується у подальшому оприлюднювати на сайті ради їх протоколи.

Участь громадськості в роботі ради не обмежена. Громадяни мають можливість вільного і безперешкодного доступу на пленарні засідання ради. Процедура відвідування її пленарних засідань взагалі відсутня. Громадянин, у разі потреби присутності на пленарному засіданні ради і виступу на ньому, заявляє про це перед початком її роботи і знаходиться в залі засідань. Одним недоліком при цьому є відсутність можливості проходу в приміщення зали осіб з інвалідністю.

Незважаючи на це, до цього часу депутатами детальна та

зрозуміла процедура доступу громадян до засідань комісій так і не визначена.

Щодо процедури громадських слухань, то вона врегульована Статутом територіальної громади. Інформації щодо громадських обговорень, ініційованих депутатами міської ради на сайті міської ради не має.

Отже, для вдосконалення та покращення цього напрямку діяльності потрібно оприлюднювати інформацію про процедуру, яка регулює доступ громадян до засідань депутатських комісій та депутатам міської ради активніше залучати громадськість до вирішення актуальних проблем міста шляхом ініціювання громадських обговорень, слухань тощо.

На жаль, діяльність депутатів та їх постійних комісій на сайті ради у поточному році не висвітлювалась. Звітів про роботу постійних депутатських комісій міської ради на офіційному сайті міської ради не оприлюднювалось, і графік їх звітності відсутній.

Рада у поточному році не розглядала питання звітів депутатів перед виборцями і графік їх звітів не затверджувала. Жоден з депутатів не поінформував раду та виконавчі органи про результати звітування, оскільки такого не було. Незважаючи на це, на сайті міської ради розміщена інформація про діяльність трьох депутатів, але вона не є вичерпною. Цей напрямок діяльності депутатів повинен бути докорінно покращений і тому постійним депутатським комісіям потрібно періодично, згідно з встановленим графіком, звітувати перед радою про результати своєї роботи, на веб-сторінці ради оприлюднити графік звітності депутатів міської ради, врегулювати процедуру звітування депутатів міської ради.

Окрім цього, оприлюднювати звіти всіх депутатів на сайті ради та інформувати міську раду про результати звітування. Також публікувати звіти про роботу постійних депутатських комісій на сторінці ради.

Измаильский горсовет скрывает график депутатских комиссий

СВЕТЛАНА ГУДЬ

В рамках проекта «Индекс публичности местных советов», который реализуется Одесской областной организацией «Комитет избирателей Украины», анализировалась работа Измаильского городского совета в 2015 - 2016 году.

На основании полученных показателей был рассчитан индекс публичности мэра, исполнительных органов совета и депутатов Измаильского городского совета

Работа и публичность Измаильского городского головы

Измаильский горсовет 7 со- зыва проработал первый год

своих полномочий. Как и городской голова, который работает уже свою вторую каденцию.

В своем плотном графике для общения с избирателями городской голова Андрей Абрамченко отвел один день в неделю – понедельник. Данного времени вполне достаточно для работы по личным обращениям граж-

дан. При этом, на прием можно попасть не только в обозначенный день, но и в другие дни, в зависимости от занятости, для этого нужно просто позвонить по указанному на официальном сайте номеру телефона.

Для информирования о своей деятельности мэр использует официальный сайт города, а также личную страницу в социальной сети Facebook, которая, впрочем, ведется не лично Андреем Абрамченко. Следует сказать, что страница в социальной сети более информативна, так как содержит информацию о работах, которые проводятся за счет бюджета (ремонт улиц, объектов инфраструктуры, высадка деревьев,

освещение улиц), также очень часто на странице можно увидеть публикацию определенной позиции городского головы по различным вопросам или проблемам.

Официальный сайт же больше информирует общественность о публичных мероприятиях города в том числе сессионных заседаниях и заседаниях исполкома, поздравлениях и награждениях. Еще одним положительным примером в работе городского головы, является использование в своем общении с избирателями практики работы через интернет приемную. При этом такой формы

взаимодействия со СМИ как брифинги, пресс-конференции, круглые столы городского головы не использует. В том числе, Андрей Абрамченко не использует воз-

Свои декларации обнародовали только 4 депутата из 36

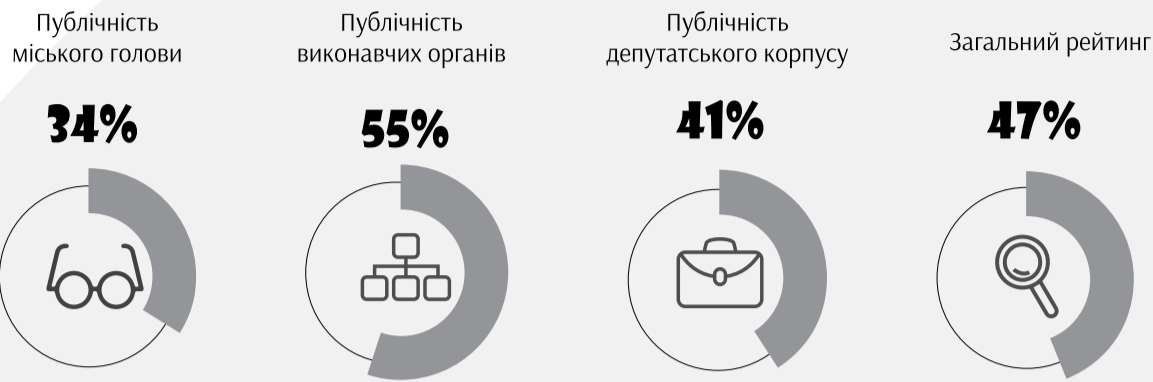
можность общения с измаильчанами через общественные консультации или общественные слушания.

Еще одной важной обязанностью любого городского головы является отчетность перед территориальной громадой. Эта обязанность закреплена законодательно

стр. 6»

Публічність місцевого самоврядування м. Ізмаїл

« стр. 5

и прописана в Регламенте городского совета. В Регламенте городского совета закреплена норма об отчетности городского головы и периодичность такого отчета, однако это лишь ссылка на законодательство - четкой процедуры и порядка проведения такого отчета не содержится ни в одном документе, как нет и практики проведения публичного отчета перед своими избирателями и в прошлой каденции. Отчет также не публиковался ни на официальном сайте города, ни на других публичных площадках города.

Исполнительный комитет

Важную роль в работе городского совета выполняет исполнительный комитет. Информацию о полномочиях комитета, можно найти в Регламенте исполнительного комитета, но почему-то она не отображена в соответствующем разделе официального сайта. Положительным является то, что на сайте размещены контактные телефоны и графики работы аппарата горсовета и исполнительного комитета, секретариата испол-

кома, исполнительных органов, а также, можно найти персональный состав исполкома. В полном объеме публикуются решения исполнительного комитета и нормативно-правовые акты в сроки, определенные законодательством.

А вот проекты решений исполнительного комитета и повестку дня заседаний заранее получить нельзя, на сайте ее не публикуют, как и сам график проведения заседаний. При этом на заседания могут попасть все желающие. Журналистов города приглашают при помощи электронной рассылки.

При этом исполнительные органы не отчитываются о работе перед территориальной громадой — ни на открытых встречах, ни в виде письменного отчета на официальном веб-сайте.

Депутатская активность

Несмотря на позитивную практику периодического обновления официального сайта и наполнения актуальной информацией о деятельности городского головы и исполнительного комитета горсовета, подобной активности

не проявляется в отношении измайльских депутатов. Так, на официальном сайте города размещен только список депутатов и график приема граждан. Нет ни фотографий депутатов, ни контактных данных (за исключением адреса приемной). А потому избиратели лишены возможности записи на прием по телефону.

Лишены измайльчане также и возможности посещать профильные депутатские комиссии. Информацию на сайте о графике таких заседаний не публикуют. Невозможно получить ее и на официальный запрос, в ответе горсовет ссылается на то, что, якобы, не владеет такой информацией, а только председатели депутатских комиссий. При этом попасть на такие заседания не могут не только граждане, но и представители СМИ.

Измайльчане также лишены возможности узнать, о чем же говорили на заседаниях избиратели, поскольку в протоколах, которые публикуются на сайте горсовета, информация изложена таким образом, что понять суть рассматриваемого вопроса невозможно, да и сами протоколы публикуются далеко не все.

Не считают нужным народные избранные также подавать и свои декларации для обнародования на сайте города. Свои декларации обнародовали только 4 депутата из 36, при чем все они работают в различных управлениях горсовета или же предприятиях, которые ему подчиняются.

Не урегулирован порядок отчетности депутатов перед избирателями, в том числе такая процедура не прописана детально и в Регламенте. Еще в прошлой каденции ежегодно утверждались сроки предоставления депутатами своего отчета. В этом году таких решений пока не принималось.

Открытость и доступность городского совета

Следует отметить, что исполнительные органы Измайльского городского совета довольно строго придерживаются выполнения норм Закона «О доступе к публичной информации» в части предоставления ответов на информационные запросы.

Сроки выдерживаются согласно законодательству, независимо от формы подачи запроса. И, как правило, ответы позволяют получить достаточно полную информацию на запрос. Большинство информации, касающейся пленарных заседаний сессий городского совета, размещено на сайте.

Также необходимо отметить, что заблаговременно публикуется распоряжение о созыве сессии не только на сайте, но и в печатном издании «Курьер недели» вместе с повесткой дня. Измайльский городской совет один из немногих в Одесской области, где используется электронная система голосования, а на сайте совета отражены результаты поименного голосования депутатов совета, которые публикуются в день сессии.

Пока не обеспечена онлайн-трансляция пленарных заседаний совета и не отображается на странице совета информация о регистрации депутатов на пленарном заседании. Такую информацию можно получить, только подав соответствующий информационный запрос.

При этом, несмотря на то, что повестка дня сессии и подавляющее большинство проектов решений заседаний совета заранее публикуется на сайте, периодически используется практика внесения депутатами проектов решений с голоса. Зато, все решения горсовета публикуются в полном объеме по истечению пяти рабочих дней.

Таким образом, не смотря на множество положительных показателей в работе, все же Измайльскому городскому совету еще есть над чем работать.

В частности, сделать работу депутатских комиссий более публичной, с обнародованием графиков работы на сайте городского совета, а также полным выполнением всех требований Закона «О доступе к публичной информации» относительно публикации проектов решений исполнительного комитета. В том числе содействовать более продуктивному взаимодействию между депутатами горсовета и избирателями через проведение публичной отчетности о своей работе.

Уровень публичности городского совета измерялся по 210 показателям открытости, прозрачности и подотчетности городского головы, исполнительных органов и депутатов. Информация собиралась через информационные запросы, анализ контента официального веб-сайта горсовета, страничек в социальных сетях, а также непосредственного наблюдения за работой Измайльского городского совета.

Как отработали свой первый год депутаты Ренийского городского совета VII созыва

МИХАИЛ БОЙКО

4 ноября 2015 года был обнародован состав седьмого созыва Ренийского городского совета. Депутаты, вошедшие в новый совет, отработали год.

Оценивание уровня публичности Ренийского городского совета проводится впервые. Поэтому невозможно говорить о тенденциях развития совета, ни о положительных, ни об отрицательных.

За первый год работы совета показатель его уровня публичности составил 33% и является низким показателем.

Оценка публичности городского головы составляет 33%, то есть публичность мэра находится на низком уровне. На низком уровне находится работа по обеспечению прозрачности деятельности городского головы города Рени. Из всего объема необходимой информации на официальном

сайте Ренийского городского совета можно найти только биографию городского головы, график приема, контактные телефоны и адрес электронной почты, и налоговую декларацию. При этом на сайте отсутствует информация о его полномочиях, о помощниках и советниках городского головы, а так же сводная информация, с указанием номеров контактных телефонов, сотрудников городского совета и подчиненных совету структур. Нет на сайте информации об условиях и порядке прохождения конкурса на замещение вакантных должностей. Не публикуются протоколы конкурсной комиссии и распоряжения городского головы о назначении служащего на должность.

Слабо на сайте освещается деятельность городского головы, соответствующие материалы размещаются не чаще 1 раза на пять дней, пресс-конференции, и встречи с журналистами проводятся 1 раз в полгода.

Наиболее высокие показатели городской голова города Рени демонстрирует в вопросе открытости при взаимодействии с общественностью. Любой посетитель, не зависимо от того является ли он жителем города или нет, может попасть на прием к мэру. Процедура записи на прием простая. График приема имеется в свободном доступе. При этом на прием к мэру можно попасть в любой день, а не только в те, что указаны в графике приема. Кроме того городской голова города Рени ведёт свою страничку в Facebook и любой гражданин может использовать её для обращения к нему. В течение года мэр инициировал два общественных слушания. Но, при этом, в составе совета отсутствует отдел, отвечающий за

освещение деятельности городского головы. Не создан общественный совет при городском голове.

К сожалению, практически на нулевом уровне находится такой показатель, как отчетность мэра о его деятельности. Городской голова не отчитывается перед городским советом об осуществлении государственной регуляторной политики и о работе исполкома. Жители города не информируются о выполнении программы социально-экономического и культурного развития. Не отчитывается он о своей работе перед городской громадой на открытой встрече. Процедура такого отчета даже не прописана в Уставе городской громады.

Уровень публичности исполнительных органов Ренийского городского совета составляет 29%, и это низкий показатель. На официальном сайте городского совета опубликован персональный состав исполнительного ко-

митета, декларации о доходах всех сотрудников структурных подразделений исполнительного комитета, информация о заместителях городского головы. Но, в то же время, отсутствует информация о полномочиях исполкома, о графике приема руководителей структурных подразделений исполкома, о месте и времени проведения заседаний исполкома и другая информация. Официальный сайт городского совета удобен в пользовании, но на нём отсутствует большая часть необходимой информации. При структуре исполкома не создан ЦНАП, есть только отдел, оказывающий услуги по регистрации имущественных прав и места проживания граждан.

На крайне низком уровне находится отчетность исполнительных органов городского совета. На официальном сайте совета еженедельно публикуется информация о поступлении и расходовании средств городского бюджета. Но не публикуется ряд

отчётов, например, промежуточные и окончательные отчёты о выполнении программы социально-экономического и культурного развития города, о работе с обращениями граждан. Не отчитывается исполнительный комитет о своей работе перед территориальной громадой города.

Фактически отсутствует взаимодействие исполнительного комитета с общественностью. При исполнительном комитете не созданы рабочие группы и общественный совет.

Невысок уровень публичности депутатов городского совета, всего 44%. На официальном сайте Ренийского городского совета опубликованы биографии депутатов, данные о закреплении их за округами, совмещённые с графиком приёма. В графике приёма указаны контактные номера телефонов. Но отсутствуют фото-

графии депутатов и биографии краткие до предела. Ни один из депутатов добровольно не опубликовал своей декларации о доходах.

За прошедший год депутаты Ренийского городского совета ни разу не инициировали общественные слушания. Отчёты о своей работе за прошедший год

не опубликовал ни один депутат городского совета. Так же ни один депутат публично не отчитался перед своими избирателями. В Уставе территориальной грома-

ды города Рени процедура отчёта депутатов перед избирателями не прописана. Относительно благополучной выглядит работа депутатских комиссий. На официальном сайте городского совета опубликована информация о составе депутатских фракций и постоянных депутатских комиссий. Регулярно публикуются протоколы заседаний депутатских комиссий. Но в свободном доступе отсутствует график проведения заседаний постоянных депутатских комиссий, информация о месте и времени проведения заседаний. Не разработана и не опубликована процедура доступа граждан на заседания постоянных депутатских комиссий. В результате, вопрос о доступе граждан на эти заседания отдан на откуп председателям комиссий. Ни одна постоянная депутатская комиссия ни разу не отчиталась о своей работе перед городским советом.

Какова готовность к публичности раздельнянских депутатов?

ВАЛЕНТИНА БОНДАРЕНКО

В рамках проекта «Индекс публичности местных советов», организатором которого выступила Одесская областная организация «Комитет избирателей Украины», были проведены исследования работы Раздельнянского городского совета.

Уровень публичности городского совета измерялся по 210 показателям открытости, прозрачности и подотчетности городского головы, исполнительных органов и депутатов. Сбор информации осуществлялся посредством подачи информационных запросов, анализа контента официального веб-сайта, а также непосредственного наблюдения за работой Раздельнянского городского совета.

Обобщённые показатели публичности Раздельнянского городского совета позволили определить индекс публичности мэра, исполнительных органов совета и его депутатов.

Опубликованная на официальном веб-сайте информация об органах исполнительной власти минимальна

Прозрачность деятельности раздельнянского мэра всего 36%, открытость — 42,5 %, а подотчётность — 45%, согласно инструментам Индекса публичности. Несмотря на то, что Валерий Шовкалюк регулярно 6 часов в неделю лично проводит приём горожан и попасть на него просто — можно даже без записи или предварительно позвонив по телефону, а декларация и биографические данные опубликованы на сайте, этого недостаточно для более высоких результатов.

Не обнародован перечень полномочий мэра, нет информации о приёме городским головой инициативных групп и общественных объединений, не опубликованы все распоряжения мэра, и никто не занимается освещением его деятельности, — хотя бы время от времени подавая информацию о работе мэра в газете или на том же официальном сайте. Уже

не говоря о том, что не используется ни одна из социальных сетей. У горожан остаётся 1 источник информации — официальный веб-сайт городского совета, нужные сведения на котором найти не так-то просто из-за неудобной навигации и несовершенного поиска по сайту. И из-за отсутствия информации, в том числе, у городской громады нет Устава, нет генерального плана города и плана стратегического развития, отчёты мэра о выполнении бюджета и городских программ не публикуются на сайте, как и отчёт о действиях по выполнению государственной регуляторной политики.

Опубликованная на официальном веб-сайте информация об органах исполнительной власти минимальна. Есть Положение об исполкоме, информация о заместителях и их декларации, информация о принадлежащих городскому совету предприятиях, а также о предприятиях и учреждениях, которые находятся в городе — с указанием адресов, руководителей и контактных номеров телефонов. Указан персональный состав исполкома, но нет подробной информации о каждом из членов, нет их электронной почты, телефонов. Нет и актуальной информации о заседаниях — ни объявлений о предстоящих мероприятиях, ни повесток дня заседаний, ни протоколов (кроме первого заседания).

Исполнительные органы не отчитываются о работе перед территориальной громадой — ни на открытых встречах, ни в виде письменного отчёта на официальном веб-сайте. Нет информа-

ции о расходах на содержание горсовета и исполнительных органов. Недавно созданный отдел административных услуг пока не активизировал свою работу, приём граждан ограничен, услуги предоставляются лишь два дня в неделю по 8 часов и информации о работе отдела крайне мало.

Что до прозрачности работы депутатского корпуса, то опубликованы график и место приёма избирателей, контактные телефоны каждого из депутатов и результаты поимённого голосования. Но нет информации о правах и обязанностях депутатов городского совета — это помогло бы избирателям определиться с кругом вопросов, которые могут решить их избранники. Нет биографических данных депутатов (желательно было бы даже с фото) — такая информация должна быть в городском совете, и она наверняка есть, но не опубликована. Не размещены на сайте перечень и границы мажоритарных округов, в которых избраны депутаты совета. Информацию о регистрации депутатов на пленарном заседании (посещаемость) можно узнать только исхитрившись, — заглянув в файл с результатами поимённого голосования, где отмечены отсутствующие.

Насколько открыты депутаты, можно судить по тому, что сессии могут посещать горожане бес-

препятственно. Ещё год тому за каждого присутствующего в зале рядового раздельнянца или даже представителя РГА депутаты голосовали, сегодня доступ стал проще и современнее, что радует.

На заседания постоянных комиссий тоже попасть можно, если знать о них заранее, — не было случая, чтобы желающему присутствовать на заседании горожанину отказали. Но всё дело в том, что графика заседаний нет, и они не анонсируются никак. Большинство депутатов ведут регулярный приём избирателей — как в партийных приёмных, так и в помещении, предоставленном городским советом. Но ни разу депутаты не инициировали общественные слушания и обсуждения, процедуры подачи общественных инициатив не отрегулированы. Не способствует открытости и тот факт, что у территориальной громады Раздельной нет Устава, в котором были бы расписаны права, обязанности и возможности представителей громады — депутатов, и самих горожан.

Хуже всего обстоят дела с подотчётностью депутатов — не удалось найти информацию ни об одном из 11 пунктов Индекса публичности. На веб-сайте нет ни информации о заседаниях постоянных комиссий, ни о депутатских запросах, ни об отчётах депутатов, ни о том, что такие отчёты за-

планированы. Кроме того, что они упомянуты в Регламенте, — никаких следов.

Подводя итог после всего сказанного, остаётся лишь сожалеть. Сожалеть о том, что и те немногие возможности, которые есть у Раздельнянского городского совета, не используются. Да, у горсовета нет своего помещения, и заседания происходят в актовом зале РГА, поэтому нет смысла говорить об отсутствии аудио- и видеотрансляций, — для них нет условий. Да, у городского совета нет своей газеты, поэтому публикация даже простеньких объявлений обходится недёшево, а уж отчёты тем более.

Но на сайте те же файлы с аудиозаписями сессий (а диктофон недавно был куплен) могут быть размещены. А тем более — собранные в архивную папку документы с теми же распоряжениями, биографическими данными, отчётами и другими признаками депутатских инициатив. Просто этим нужно заниматься. Должен быть если не отдел, то хотя бы человек в городском совете, в обязанности которого входило бы обеспечение доступа к публичной информации, освещение деятельности депутатского корпуса, исполкома и мэра, систематизация документов на сайте и оптимизация веб-ресурса, в целом.

Большинство одесских мажоритарщиков игнорирует обращения граждан

В конце мая — начале июня всем 11 мажоритарщикам Одесской области были отправлены обращения граждан. Однако большинство одесских нардепов не отреагировали на них.

Напомним, что согласно ст. 20 ЗУ «Об обращении граждан» обращения должны быть рассмотрены в срок не более одного месяца со дня их поступления, а если в определенный срок решить нарушения в обращении вопросы невозможно, лицу, которое обратилось, сообщают об этом. При этом общий срок решения вопросов, затронутых в обращении, не может превышать сорока пяти дней. В результате такого эксперимента оказалось, что большинство одесских мажоритарщиков вообще не реагируют на обращения граждан.

Итак, к Эдуарду Матвийчу (И.О. 133), Геннадия Чеки-

те (И.О. 134), Сергею Кивалову (И.О. 135) и Дмитрию Голубову (И.О. 136) граждане обращались по принятию мер в рамках полномочий народного депутата по недопущению застройки исторического ареала «Французский бульвар».

К Леониду Климову (И.О. 137), Александру Пресману (И.О. 139), Василию Гуляеву (И.О. 140) и Антону Киссе (И.О. 142) граждане обращались по решению проблемы лиц без гражданства, которая имеет место в граничащих с Молдовой районах Одесской области.

К Ивану Фурсину (И.О. 138) и Виталию Барвиненко (И.О. 141) поступили обращения от граждан о принятии мер в пределах полномочий народного депутата по ремонту дорог в приморских районах Одесской области: Ли-

манском и Татарбунарском соответственно.

К Александру Урбанскому (И.О. 143) гражданин обратился по поводу принятия мер по вводу в эксплуатацию насосной станции второго подъема водопровода в городе Рени Одесской области, поскольку проблема уже долгое время не решается местными органами власти, несмотря на обращения органов местного самоуправления.

Никак не отреагировали на обращения граждан Дмитрий Голубов («Блок Петра Порошенка «Солидарность»), Леонид Климов («Видродження»), Иван Фурсин («Воля народа»), Василий Гуляев и Виталий Барвиненко («Видродження»). В ответе, поступившем от Александра Пресмана («Видродження»), сообщалось, что всю информацию о деятельности народного де-

Общественный консультант ГО ОПОРА в Одесской области — АНАСТАСИЯ МАТВИЕНКО, руководитель аналитического отдела Одесского КИУ

Пятеро из одиннадцати нардепов-мажоритарщиков, представляющих в парламенте интересы избирателей Одесской области, вообще никак не отреагировали на обращения граждан, трое народных депутатов отреагировали на обращение, однако активных действий не предприняли, а четверо обратились или подали запросы в соответствующие инстанции по вопросам, которые были подняты в обращениях граждан. Впрочем, ни один одесский мажоритарщик не предоставил личного письменного ответа лицам, которые к ним обращались.

путата можно узнать на его персональном сайте со ссылкой на последний. Помощники Геннадия Чекиты связались с обратившимся гражданином и пригласили на личный прием нардепа для рассмотрения возможности дальнейшей обработке вопроса, поднятого в обращении.

Помощники нардепа Александра Урбанского также позвонили гражданину, который обратился с запросом, и сообщили, что указанная в обращении проблема известна депутату, нардеп сообщил об обращении к Ренийскому городскому голове. Однако для ответа по существу нужно время. На момент подготовки материала ответ на обращение еще не поступил.

Сергей Кивалов в ответ на обращение гражданина обратился, в свою очередь, в Одесский город-

ской совет, откуда пришел ответ гражданину.

Таким же образом отреагировал на обращение гражданина Антон Киссе, который направил обращение в Государственную миграционную службу и в Комитет ВР по вопросам прав человека, национальных меньшинств и международных отношений. Именно из этих органов пришли ответы гражданину, обратившемуся к нардепу.

Эдуард Матвийчук обращение гражданина оформил в депутатский запрос, который был направлен в Министерство регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства, Министерство культуры, Одесскую ОГА и Одесский городской совет. Именно из этих органов власти гражданин, который обратился, получил ответ.

Два одесских нардепа оказались в ТОП-10 получавших компенсацию на жилье богатейших избранных

Народные депутаты Александр Пресман и Геннадий Чекита оказались в списке нардепов-миллионеров получавших в 2015 году компенсацию оплаты за жилье от государства.

Как сообщили в Комитете избирателей Украины всего в 2015 году 119 народных депутатов, которые задекларировали минимум миллион гривен денежных активов, получали компенсацию на жилье.

Эксперты проекта «Дословно» проанализировали декларации народных депутатов, которые в прошлом году получали из бюджета средства на аренду. Выяснилось, что 119 из них задекларировали в 12 разделе электронных декларации более миллиона гривен (или эквивалент).

Десятка самых депутатов, которые получали компенсации на жилье выглядит так: на первом

месте, а замыкает десятку Аркадий Корнацкий со своими 57 миллионами гривен

Некоторые из зажиточных депутатов задекларировали жилье, которое принадлежит им или близким родственникам в киевской пригородной зоне. Например, Евгений Геллер написал, что является собственником дома в почти тысячу квадратных метров в пригороде Киева, в поселке Козин. Отец Руслана Демчака, согласно декларации народного депутата владеет домом 337 квадратных метров в поселке Крюковщина, которое находится в двух километрах от киевской окружной дороги.

К примеру, жена народного депутата Михаила Добкина, согласно его декларации, владеет двумя квартирами в Киеве. Впрочем, депутат также получал компенсацию на жилье.

«После полноценного старта электронного декларирования вполне очевидно, что нужно пересмотреть систему депутатских компенсаций. Хотя полностью отказываться от нее тоже не стоит. Поскольку мы точно знаем, что в парламенте есть такие депутаты, для которых эти деньги критически важны», — подчеркнул председатель Комитета избирателей Украины Алексей Кошель.

В декабре 2015 года 177 народных депутатов по сообщению аппарата Верховной Рады Украины получали компенсацию из государственного бюджета для аренды жилья или найма гостиничного номера. Годовой размер компенсации мог составлять 167 тысяч гривен.

Для анализа взяли электронные декларации народных депутатов Украины 2015 года,

которые в декабре 2015 года получали компенсацию из государственного бюджета для аренды жилья или найма гостиничного номера. Просуммировали все денежные активы, указанные в главе 12 деклараций. Валютные активы перевели в гривню.

Проект «Дословно» анализирует как политические силы и отдельные политики выполняют свои обещания. Эксперты Комитета избирателей проверяют и исследуют публичные высказывания политиков, законодательские инициативы, избирательные программы.

В рамках проекта были представлены два аналитических исследования: «Кто саботирует проведение реформы децентрализации в Украине» и «Как парламентские фракции выполняют свои обещания в части социальной политики».

Новые зарплаты: как голосовали нардепы-одесситы за удвоение своих окладов

Верховная Рада Украины 20 октября приняла проект постановления о выводах и предложениях к проекту Закона Украины о Государственном бюджете Украины на 2017 год.

Как сообщили в пресс-службе парламента, проект постановления поддержали 230 народных избранников. Одним из предложений, содержащихся в документе было предложение к

Кабинету министров Украины пересмотреть уровень своего финансового обеспечения.

В проекте бюджета народные избранники предлагают

поднять себе зарплаты до 40 тысяч гривень в месяц.

Постановление поддержали девять из шестнадцати народных депутатов, избранных представлять в парламенте интересы жителей Одесской области: Алексей Гончаренко, Александр Урбанский («Блок Петра Порошенко «Солидарность»», Сергей Фаермарк, Павел Унгу-

рян («Народный фронт»), Антон Киссе, Василий Гуляев, Александр Пресман, Леонид Климов («Видродження»), Иван Фурсин («Воля народа»).

Остальные или не голосовали: Дмитрий Голубов («Блок Петра Порошенко «Солидарность»», Евгений Дейдей («Народный фронт»), или отсутствовали: Геннадий Чекита («Блок

Петра Порошенко «Солидарность»), Эдуард Матвийчук (внефракционный), Николай Скорик, Сергей Кивалов («Опозиционный блок»), Виталий Барвиненко («Видродження»).

Напомним, поддержав это постановление депутаты поддержали, соответственно, проект госбюджета-2017 в первом чтении.

Законопроекты одесских мажоритарщиков содержат коррупционные риски

В общем 17% законопроектов, зарегистрированных одесскими мажоритарщиками получили негативную оценку от Комитета по вопросам предотвращения и противодействия коррупции. Еще 24% вообще не получили выводы антикоррупционного комитета на данный момент, однако некоторые все же стали законами.

Ни один законопроект одесских мажоритарщиков, получивший отрицательное заключение антикоррупционного комитета Рады, не стал действующим нормативным актом. В то же время законопроекты **Дмитрия Голубова**, **Александра Урбанского** (оба — БПП «Солидарность») и **Виталия Барвиненко** («Видродження») стали законами без наличия выводов комитета о соответствии антикоррупционному законодательству. Законопроект (3251), среди авторов которого — **Дмитрий Голубов**, предусматривает снижение ставок акцизного сбора на транспортные средства, бывшие в употреблении, на период с 1 января 2016 года до 31 декабря 2017 года.

Проект закона 3303, среди инициаторов которого числится Виталий Барвиненко, предусматривает восстановление гарантий социальной защиты бывших работников органов внутренних дел Украины и членов их семей. В заключение Александр Урбанский присоединился к принятому без заключения антикоррупционного комитета проекту закона № 3812, предусматривающего право Верховной Рады действующего созыва принимать закон об изменениях в Конституцию, которые были рассмотрены парламентом предыдущего созыва, а также снимает обязанность парламента рассматривать изменения в Конституцию на следующей очередной сессии после предварительного одобрения таких изменений.

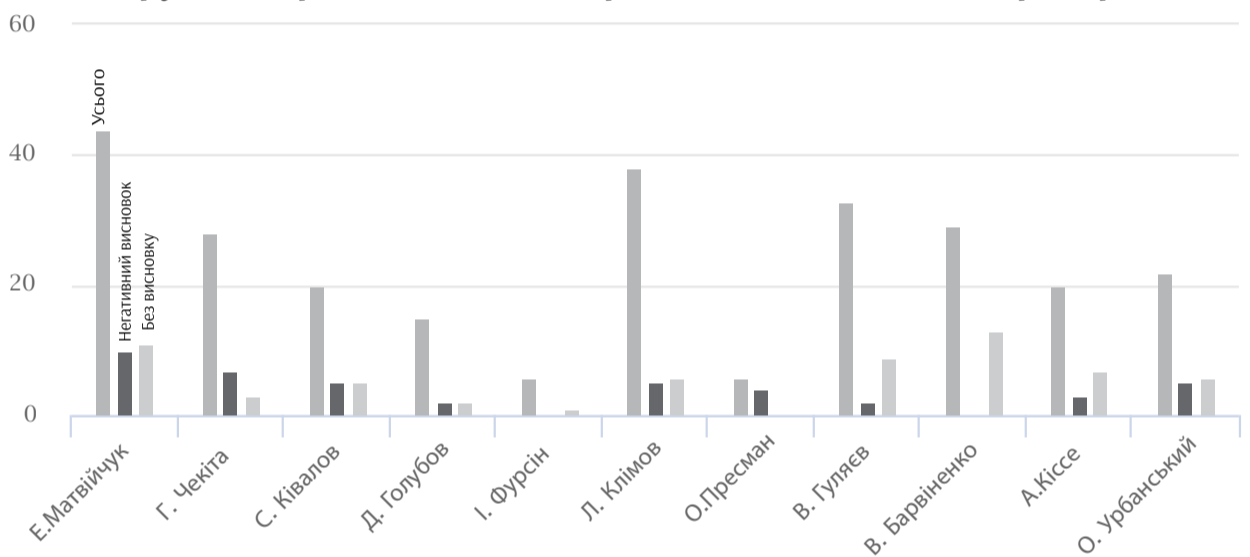
Общая ситуация с анализом Комитета ВР по противодействию коррупции законопроектов одесских мажоритарщиков выглядит следующим образом:

Эдуард Матвийчук (И.О. 133) за четыре сессии работы Верховной Рады VIII созыва зарегистрировал 44 законопроекта, из которых 33 имеют выводы о соответствии антикоррупционному законодательству. Профильным комитетом были определены как такие, которые не соответствуют антикоррупционному законодательству, 10 законопроектов одесского нардепа. Ни один из законопроектов, получивших отрицательный отзыв Комитета ВР по вопросам предотвращения и противодействия коррупции, или вообще не имеют решения указанного комитета о наличии коррупционных факторов не стали действующими нормативными актами.

Другой представитель Одессы **Геннадий Чекита** (И.О. 134) с начала работы Рады последнего созыва зарегистрировал 28 проектов закона, 25 из которых были рассмотрены на соответствие антикоррупционному законодательству. К содержащим коррупционные факторы, профильным комитетом было отнесено 7 законопроектов. Ни один из них не был принят. Стоит отметить, что один законопроект, не рассмотренный на соответствие антикоррупционному законодательству, был проголосован в первом чтении.

Выводы Комитета по вопросам предотвращения коррупции получили 15 из 20 зарегистрированных Сергеем Киваловым (И.О. 135) законопроектов. Согласно выводам комитета, пять проектов закона содержат коррупционные факторы. Ни один из законопроектов Сергея Кивалова не был принят.

Антикорупційні ризики в законопроектах одеських мажоритарників

Также пять законопроектов, зарегистрированных **Иваном Фурсиным** (И.О. 138), получили отрицательное заключение комитета. В целом, проверку на соответствие антикоррупционному законодательству прошли 32 из 38 законопроектов представителя Одесской области. Ни один законопроект Ивана Фурсина не стал законом.

Два законопроекта **Дмитрия Голубова** (И.О. 136) получили отрицательные заключения на соответствие антикоррупционному законодательству. Также два из 15 законопроектов, зарегистрированных одесским нардепом, не имеют выводов Комитета ВР по вопросам предотвращения и противодействия коррупции, однако один из этих законопроектов все равно был проголосован и вступил в силу.

Виталий Барвиненко (И.О. 141) также имеет один законопроект, который был проголосован без заключения о соответствии антикоррупционному законодательству. В целом, из 29 зарегистрированных проектов закона нардепа, выводы получили 16, ни один из которых не является отрицательным.

Третьим представителем Одесской области, законопроект которого стал действующим нормативным актом без наличия

заключения Комитета по предупреждению коррупции, является **Александр Урбанский** (И.О. 143). В общем, нардеп зарегистрировал 22 законопроекта, 16 получили выводы комитета, пять из которых получили негативную оценку.

Пять из шести законопроектов, зарегистрированных **Леонидом Климовым** (И.О. 137), получили заключения о соответствии антикоррупционному законодательству. Ни один проект закона не получил отрицательного заключения, но и ни один не стал нормативным актом.

Александр Пресман (И.О. 139) также зарегистрировал шесть проектов закона: все эти законопроекты получили выводы антикоррупционного комитета. Большинство, а именно четыре, были определены как содержащие коррупционные факторы. Отметим, что ни один проект закона нардепа не был проголосован.

Василий Гуляев (И.О. 140) зарегистрировал за четыре сессии работы парламента 33 законопроекта, из которых девять не были проверены на соответствие антикоррупционному законодательству. Два законопроекта Василия Гуляева были определены содержащими коррупционные факторы. Одна-

ко, ни один законопроект депутата не стал законом.

Антон Киссе (И.О. 142) за период работы парламента нынешнего созыва зарегистрировал 20 проектов закона. 13 законопроектов нардепа получили выводы о наличии коррупционных факторов, из которых три были признаны не соответствующими антикоррупционному законодательству. Законопроекты Антона Киссе также не стали нормативными актами.

Все проголосованные законопроекты одесских мажоритарщиков составлены большим авторским составом нардепов. Поскольку в целом у одесских мажоритарщиков низкий процент законопроектов, которые в дальнейшем стали законами, именно наличие значительного числа соинициаторов законодательных инициатив может свидетельствовать о причинах того, почему такие проекты законов были приняты, не получив выводов комитета о соответствии антикоррупционному законодательству. Соответственно не высока вероятность того, что причиной низкой эффективности законодательской деятельности одесских нардепов является наличие в части их законопроектов коррупционных факторов.

Справка:

В 2016 году по всей Украине — в 24 областях и г. Киеве Гражданская сеть ОПОРА реализует информационно-просветительский и мониторинговый проект, который осуществляется в рамках Программы USAID ПАДА: Подотчетность, ответственность, демократическое парламентское представительство, которая выполняется Фондом Восточная Европа. Проект направлен на привлечение граждан к парламентскому процессу, повышения их осведомленности о деятельности Верховной Рады Украины, парламентских партий и народных депутатов Украины. Отбор депутатов, о деятельности которых осуществляется мониторинг, происходил по критериям пропорционального представительства всех парламентских сил, гендерного представительства, предыдущих показателей активности в округе.

Одесский Комитет избирателей представил результаты реализации проекта в Маразлиевской громаде

Одесский Комитет избирателей Украины 18-19 октября представил результаты реализации проекта «Развитие состоятельности Маразлиевской объединенной территориальной громады Белгород-Днестровского района Одесской области» в рамках двухдневного учебного семинара по практическим аспектам децентрализации, который состоялся в городе Беляевке.

Заместитель главного редактора ИзбирКома Евгения Генова рассказала о том, как разрабатывалась стратегия развития Маразлиевской ОТГ, об инструментах коммуникации в громаде, о первых успехах и трудностях, с которыми в течение первого года работы столкнулись члены громады.

По мнению Одесского КИУ, приоритетными направлениями в реализации реформы децентрализации являются активное сотрудничество всех членов громады и ее руководства, налаживание конструктивного диалога и непрерывного общения с членами громады для своевременного выявления проблем и их решения, а также для аккумуляции продуктивных идей и их поэтапной реализации.

Доходы местных бюджетов выросли более чем в три раза благодаря созданию громад

Объем собственных доходов местных бюджетов в результате образования объединенных громад в Одесской области вырос больше чем в 3 раза по сравнению с I полугодием 2015 года.

Соответствующие данные опубликовало Министерство регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства. По данным министерства, доходы выросли с 25 миллионов гривен до 82 миллионов.

Основным источником наполнения бюджетов является налог на доходы физических лиц — 39 млн грн. Следующим по значимости — плата за землю — 22 млн грн. Все местные бюджеты ОТГ области за I полугодие 2016 перевыполнили плановые показатели доходов общего фонда, утвержденные на соответствующий период. Наибольший процент перевыполнения плановых показателей — 35% — у Красносельской ОТГ.

В министерстве отмечают, что объединение громад позволило увеличить собственные доходы бюджетов ОТГ на 1 жителя соответствующей территории. В среднем показатель, по сравнению с I полугодием 2015 года, вырос на 600 грн — с 288 грн до 887 грн. В расчете на 1 жителя больше средств получила Красносельская ОТГ — 1 тыс. 673 грн, меньше всего — Розквитовская — 425 грн.

За I полугодие 2016 году фактически поступления доходов общего фонда местных бюджетов ОТГ области, с трансфертами из государственного бюджета, составили 192 млн грн, что больше почти в 8 раз по сравнению с поступлениями аналогичного периода прошлого года.

Объединенные территориальные громады области получили из государственного бюджета образовательную субвенцию в сумме 57 млн грн, медицинскую субвенцию — 25 млн грн и субвенции на формирование инфраструктуры — 21 млн грн, 7 бюджетов громад получили из государственного бюджета базовую дотацию на общую сумму 7,7 млн грн, а Беляевская громада перечислила в государственный бюджет реверсную дотацию в сумме 300 тыс. грн.

По итогам выполнения местных бюджетов за I полугодие 2016 года финансово зависимыми от государственного бюджета остаются две ОТГ: Маразлиевская — 24% в доходах громады составляет базовая дотация и Розквитовская — 23%.

Школа в Маразлиевской громаде получит 4 млн грн на развитие

Опорная школа в Маразлиевской объединенной территориальной громаде выиграла областной конкурс. Об этом сообщает Офис реформ в Одесской области.

1 ноября состоялось заседание комиссии областного конкурса на лучшее опорное общеобразовательное учебное заведение в Одесской области. Во время заседания рассматривались результаты дополнительного конкурса.

По результатам основного конкурса, который состоялся весной этого года, рассматривались заявки на создание опорных

школ, представленные из разных районов области.

Победителями были выбраны учебные заведения в г. Ананьев, с. Тузлы Татарбунарского района и с. Кулевча Саратовского района. Однако, кроме Ананьева, никто из победителей не смог создать опорные учреждения, поэтому был объявлен дополнительный конкурс.

По итогам дополнительного конкурса было выбрано Широковское опорное учебное общеобразовательное учреждение Маразлиевской территориальной громады, которое получит на улучшение материально-технической базы 4 млн грн из государственного бюджета.

Такую же сумму на развитие получило и Ананьевское учебное заведение. Эти средства будут перечислены учебным заведениям в ближайшее время. В случае, если они не успеют использовать их до конца года, деньги останутся на их счетах и в следующем году.

Балтская громада первой среди украинских ОТГ присоединилась к «Открытому городу»

Балтская объединенная территориальная громада Одесской области присоединилась к проекту «Открытый город».

Об этом сообщили в пресс-службе проекта. Меморандум о реализации данного проекта подписали первый заместитель городского головы Эдуард Рабинович и менеджер программ организации «Фонд Восточная Европа» Юрий Пискалюк.

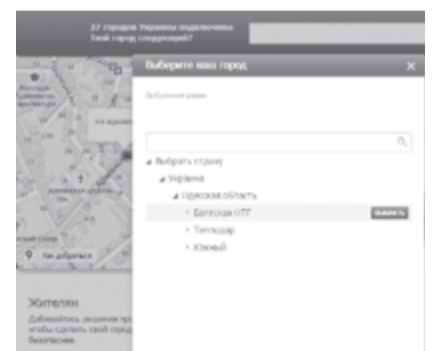
Балтская громада стала первой ОТГ в Украине, подключившейся к платформе «Открытый город», с которой уже работает 31 город страны. Платформа «Открытый город» заработает в Балтской ОТГ уже на следующей неделе.

Техническую помощь в ее запуске окажет товарищество «Украинский народный дом в Черновцах», которое имеет двухгодичный контракт на администрирование системы.

«Самая большая объединенная территориальная громада Одесской области — Балтская, где проживает почти 33 тысячи жителей, присоединилась к проекту «Открытый город»!

Кроме непосредственно города Балта, сюда входит еще и 27 сел, которые ранее составляли до 16 сельских советов. Сейчас здесь уже выбраны старосты. Таким образом, она стала первой объединенной общиной, которая подключилась к веб-платформы «Открытый город», — говорится в сообщении.

Напомним, Одесский городской в ходе сессии 21 сентября продлил «Городскую целевую программу «Электронный открытый город Одессы на 2015-2017 годы» до 2018 года, а также дополнена

новыми задачами: создание комплексной системы защиты информации, электронного архива документов КП «Бюро технической инвентаризации», электронной системы «Открытый бюджет города», карты плановых ремонтных работ и возобновления коммунальных услуг, личного кабинета одессита, электронного реестра депутатских обращений, информационной системы управления имуществом территориальной громады города и системы информирования жителей города.

Проблемные аспекты реформы децентрализации на примере одесских громад

ЕВГЕНИЯ ГЕНОВА

Осенью в Одесской области год работы отмечают объединенные территориальные громады, созданные в результате старта децентрализационной реформы в Украине. Среди них – самая крупная в области Балтская ОТГ, объединившая 28 сельских советов, Красносельская ОТГ, созданная на границе с городом Одессой, и Маразлиевская громада – одна из двух, функционирующая в одесской Бессарабии. Избирком выяснил на примере этих громад, как происходит бюджетная децентрализация в стране и какие препятствия встают перед новыми объединениями.

Бюджеты выросли в два раза

Согласно официальным данным, спустя первые полгода работы по новым правилам (с 1 января 2016-го), наиболее положительную динамику по выполнению бюджетов среди всех восьми ОТГ области можно констатировать в Красносельской ОТГ – в первом полугодии она достигла 86,6% годового показателя. Балтская ОТГ находится на третьем месте с показателем 68,7%. В то же время Маразлиевская ОТГ по состоянию на 1 июля (данные в статье приводятся по состоянию на 1 июля то есть, за первое полугодие финансового года) получила только 34,7% годового плана, в том числе по подоходному налогу – 28,6% и по единому налогу – 28,2%.

Если же анализировать доходы ОТГ по источникам, которые полностью остаются на местах, то Маразлиевская ОТГ уже втрое перевыполнила годовой план по налогу на недвижимость, Балтская – вдвое. Кроме того, Балтская громада находится в лидерах по плате за землю – 81,5% от годовых показателей.

В итоге общий рост бюджетов по сравнению с прошлым годом составил 2 – 2,5 раза. Роста бюджета удалось добиться благодаря тому, что ОТГ в сфере финансов перешли на прямые бюджетные отношения с Министерством финансов, получив по сути те же полномочия, что и города областного значения. Это и 60% от налога на доходы физически лиц, которые теперь остаются в их бюджетах, и плата за землю, и налог на недвижимость и транспорт, а кроме того, это прямые образовательные и медицинские субвенции, которые идут напрямую в ОТГ, минуя районные бюджеты.

Еще один «бонус», который в этом году получили одесские ОТГ, — субвенции из госбюджета, направленные на развитие инфраструктуры. Балтская объединенная территориальная громада получила на свои проекты 19 млн 652,6 тыс. грн, Красносельская громада — 9 млн 492,7 тыс. грн, Маразлиевская ОТГ — 6 млн 850,3 тыс. грн.

Эти средства частично уже освоены и будут полностью использованы до конца этого года на ремонт социальных объектов (школ, детсадов, ФАПов), дорог, водопроводов, отопления и т.д. Больше всего проектов в этом году реализуют в Балтской громаде – 350 до конца года. Впро-

чем, это не только проекты, на которые пойдут деньги субвенции, но и те, которые профинансирует местный бюджет. В двух других громадах проектов несколько меньше, кроме того, Красносельская все лето была в списке отстающих, который регулярно составлял Минрегион: здесь не сразу подали проектные заявки на субвенции. Однако, как пояснили в громаде, проволочки были связаны исключительно

живание работы по поиску инвесторов.

«Мы хотим подготовить специалиста, который будет писать грантовые заявки – и на международные программы, и для Государственного фонда регионального развития. Субвенции не вечные, а развиваться надо», — рассказал глава Маразлиевской ОТГ Александр Чумак.

с желанием сразу же, вместе с заявкой, подготовить и проектно-сметную документацию на будущие проекты, однако сейчас ситуация уже улучшилась.

Еще один аспект, который характеризует бюджетные процессы в громадах, — их дотационность. Согласно данным, предоставленным громадами, наибольшим процент дотационности среди рассматриваемых громад имеет Маразлиевская – 18%, меньше – Балтская – 15%, еще меньше – Красносельская (7%). Отметим при этом, что одна громада в области, наоборот, является донором для госбюджета, уже перечислив в государственную казну 600 тыс. грн.

В общем, несмотря на опасения поначалу, что госсубвенции «потеряются» по дороге к громадам, оказались напрасными: средства оказались на счетах ОТГ еще до того, как были одобрены их заявки, и до конца года здесь надеются успеть реализовать все намеченные проекты. Главное, над чем сейчас работают местные власти, — нала-

Опорные школы преткновения

Пожалуй, одним из самых сложных вызовов, помимо бюджетного вопроса, для новообразованных громад стало образование. И в Балтской, и в Красносельской громадах пока решили не торопиться с реализацией реформы в сфере школьного образования, мотивируя это несовершенством законодательства. Впрочем, в неофициальной обстановке здесь признаются, что опасаются реакции общества и потому решили пока оттягивать этот процесс.

Зато в Маразлиевской громаде, наоборот, его решили форсировать. Уже с зимы здесь началось обсуждение перспектив создания опорной школы, а в июле депутатский корпус проголосовал за это решение, создав в громаде Широковскую опорную школу. Примечательно, что она находится не в центре ОТГ – Маразлиевке, а в селе Широкое: здесь такое решение объясняют тем, что по итогам мониторинга выпускники именно этой школы из года в год показывают лучшие результаты.

В итоге школа заработала в качестве опорной с 1 сентября, сюда детей подвозят из Маразлиевки, Великомарьяновки, Долиновки и Алексеевки. Минимум до нового года более 80 детей будут ездить на арендованных автобусах.

Как пояснил глава громады, это зависит от экономической целесообразности: если выяснится, что аренда автобусов (30 тыс. грн в месяц на один) выгоднее, чем покупка школьных автобусов через тендер, то договор с автопредприятием продлят.

Отметим, что далеко не у всех изменения вызвали положительные эмоции: родители побаивались, что к детям будут плохо относиться, а некоторые учителя в конце августа заявили, что вообще перекроют трассу Одесса-Рени. Противостояние длилось несколько недель, в ситуацию вмешались представители де-

вития и предоставление административных услуг населению.

«Стратегии развития нужны, так как громада может просчитать свои плюсы и минусы, выявить слабые и сильные стороны, представить программу инвесторам и составить долгосрочные и краткосрочные планы», — поясняет координатор Офиса реформ в Одесской области Юлия Молодожен.

Сейчас над таким проектом работают в Балтской и Красносельской громадах, а вот в Маразлиевской его уже представили в начале сентября. Среди основных задач на ближайшие годы, которые поставлены перед громадой, — разработка градостроительной документации, обновление генплана и создание топографо-геодезической электронной карты, создание открытого реестра земельных участков и пригодных для инве-

партаменту образования Одесской облгосадминистрации. Учителям, потерявшим работу из-за уменьшения ступеней в четырех школах, предложили другую работу: кому-то – в других школах по тем же специальностям, кому-то предложили немного изменить профиль и почти поработать педагогом-организатором. В итоге большинство педагогов согласились на такой компромисс, однако несколько человек все-таки отказались: кто-то (трое человек) остался без работы, а кто-то теперь ездит в другие сельские школы, не входящие в состав объединенной громады.

Учебный процесс сейчас продолжается спокойно, а в сентябре Маразлиевская ОТГ отличилась от всех районов области и даже Одессы, обеспечив горячим питанием учеников всех классов: их бюджета на это выделили более 300 тыс. грн, еще половину платят родители.

Стратегии развития и услуги людям

Еще два важных направления, по которым сейчас работают ОТГ, — создание стратегий раз-

створения помещений, запуск малых предприятий по переработке продукции сельского хозяйства, создание коммунального рынка по реализации местной сельхозпродукции рядом с трассой Одесса-Рени, организация выставок-ярмарок народного творчества для развития местного туризма, а также активное развитие туризма за счет исторических квестов и создания краеведческих музеев (тут планируют как преимущество использовать историю сел, которые были основаны немецкими колонистами). Кроме того, проектом стратегии предусмотрено развитие образования, культуры, усиление медицинской помощи, спорта, улучшение сферы ЖКХ и транспортной сферы.

Подобные проекты должны быть у всех ОТГ, во всяком случае, в Балте и Красносельке их обещают представить до конца года. А вот первой в предоставлении административных услуг стала Красносельская громада: в начале октября здесь открыли Центр предоставления таких

стр. 12»

« стр. 11

услуг, где проводится работа по 42 направлениям включая регистрацию места жительства. Интересно, что здесь собираются предоставлять алминуслуги не только жителям громады, но и, например, одесситам, поскольку от города до села – рукой подать, зато здесь – небольшие очереди по сравнению с городским наплывом людей.

Плата за услуги теперь, согласно недавним изменениям в Бюджетный кодекс, будет направляться в местный бюджет: деньги хоть и не большие (по опыту других схожих по количеству населенных пунктов – около 100-150 тыс. грн в год или немного больше), но все же подспорье местной казне.

Впрочем, главное в открытии ЦПАУ – реализация самой сути реформы децентрализации, поскольку именно услуги должны идти за людьми, а не наоборот. Теперь жителям ОТГ уже фактически не нужен районный центр – разве что понадобится в суд или прокуратуру. В ближайшее время такой же центр собираются открыть и в Балте.

Что тормозит реформу

Несмотря на существенные подвижки, и в первую очередь, — финансовые, у созданных громад существует целый ворох проблем. И дело не только в обычных текущих вопросах: то водопровод прохудился, то на ремонт дороги не хватает средств. Суть в том, что многие ОТГ требуют расширения, поскольку в прошлом году присоединили к себе далеко не все те населенные пункты, которые должны были, исходя и расчетов.

Так, каждая из рассматриваемых ОТГ еще должна «прирасти» несколькими селами, и если для Балтской или Красносельской это решающей роли не сыграет – громады и так немаленькие (Балтская и вовсе самая большая в области), то для Маразлиевской присоединение села Монаши играет немаловажную роль. БОльшая территория – больше земли, доходов, перспектив, а в этом конкретном случае – еще и выход на международную трассу Одесса-Рени. А если затронуть другие громады Одесской области, то вопрос расширения стоит еще острее в Новокальчевской (Червоноармейской) и Тузовской, где от этого зависит состоятельность громад и их способность полноценно функционировать.

Для того, чтоб уже существующие громады смогли «вырасти», нужно совсем немного – голосование Верховной Рады за проекты №4772 и №4773. Однако пока это не происходит, в сентябре они были отложены в «долгий ящик».

Еще один вопрос, полностью «завязанный» на парламенте, — земля. Пока Рада проголосовала должный законопроект №4355-1 только в первом чтении, как удалось выяснить Избиркому, документ уже готов и ко второму, но политические игры вокруг него продолжаются:

«Если его примут, это развяжет нам руки, ведь наконец-то земля, которая сейчас находится за гра-

ницами населенных пунктов и принадлежит фактически районной власти, окажется нашей. Мы проведем инвентаризацию, будем знать, что имеем, кто и как использует землю и какую плату нужно за нее установить. Это – колоссальный прирост в местный бюджет. Это реально – миллионы», — говорит глава Балтской ОТГ **Сергей Мазур**.

Кстати, здесь уже готовятся к принятию законопроекта и подбирают будущих землеустроителей в села: работы по инвентаризации земель – непочатый край. Всего же, по словам вице-премьер-министра – министра регионального развития, строительства и жилищно-коммунального хозяйства Геннадия Зубко, Верховная Рада в ближайшее время должна принять 10 законопроектов в сфере децентрализации, которые должны способствовать финансовому обеспечению уже созданных объединенных территориальных громад, а также дальнейшему развитию реформы.

Еще один вопрос, который возник уже в конце сентября, — проект государственного бюджета на 2017 год. Как стало известно в ходе заседания комитета парламента по вопросам государственного строительства, региональной политики и местного самоуправления, которое прошло в Беляевке Одесской области, на сегодня у 94% громад отсутствуют ресурсы для обеспечения дополнительных полномочий.

Так, проектом бюджета Украины на 2017 год на уровне местных бюджетов передаются дополнительные расходы, в частности, на оплату труда непедагогического персонала в общеобразовательных учреждениях, содержание санаториев, наружное освещение, льготные перевозки и прочее, что дополнительно обременит местные бюджеты на 32 миллиарда 200 миллионов гривен.

В Ассоциации городов Украины отметили, что предложенные правительством изменения в финансовом обеспечении территориальных громад на 2017 год фактически нивелируют прошлогодние достижения бюджетной децентрализации.

Создание восьми громад в прошлом году (а в этом году к ним присоединятся еще три где в декабре пройдут выборы) в Одесской области продемонстрировало ряд проблем, которые существуют в сфере местного самоуправления.

По сути, несмотря на достижения, громады столкнулись с огромным ворохом проблем, которые вызваны отсутствием законодательной регуляции: за 25 лет независимости для усиления роли местных советов фактически не было сделано ничего, и теперь децентрализация и дерегуляция проходит «со скрипом», медленно, неповоротливо, а нередко – и при саботировании местных чиновников.

Розслідування підготоване в рамках Польсько-Канадської Програми Підтримки Демократії за підтримки Міністерства закордонних справ Республіки Польща та Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку Канади.

Префекты появятся в Одесской области до марта 2018 года

Назначение префектов в областях и районах Украины предусмотрено законопроектом о префектах, который входит в пакет конституционных изменений, которые пока не приняты парламентом. Об этом сегодня, 16 ноября, в ходе практикума по применению законодательства на тему: «Новации методологии формирования и исполнения местных бюджетов на 2017 год» сообщила консультант по бюджетным вопросам регионального отделения Ассоциации городов Украины **Олеся Голынская.**

По ее словам, создание объединенных территориальных громад является первым этапом децентрализации в Украине. На втором этапе будут преобразованы и укрупнены районы, а также произойдет реформирование функций районных советов. Окончание второго этапа децентрализации ознаменуется назначением префектов в областях и новообразованных районах.

«Все проекты решений местных советов будут направляться префектам. Если в течение одного календарного дня советы не получат замечаний, то проекты выносятся на сессию. Свои замечания и подозрения о нарушении законодательства в сфере территориальной целостности и суверенитета Украи-

ны — а именно эта функция в первую очередь будет возложена на префектов — он должен будет подать в течение одного дня», — отметила О. Голынская.

Кроме того, по ее словам, скоро начнется подготовка будущих префектов на базе Национальной академии госуправления при президенте Украины.

«К ним будут два основных требования: юробразование и стаж работы в сфере права не менее 10 лет, а также обязательная подготовка при Академии. Завершится процесс назначения префектов до 1 марта 2018 года: так прописано в проекте изменений в Конституции», — пояснила консультант

Через год ремонт дорог передадут на места, — закон

В четверг, 17 ноября, Верховная Рада Украины приняла закон о проведении децентрализации системы управления дорожным хозяйством, который предусматривает передачу дорог местного значения из сферы управления Государственного агентства автомобильных дорог Украины («Укравтодор») в управление местным органам власти.

Представляя законопроект №0954 о внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины по реформированию системы управления автомобильными дорогами общего пользования во время заседания Верховной Рады, председатель парламентского комитета по вопросам транспорта **Ярослав Дубневич** отметил, что этот закон

вступит в силу с 1 января 2018 года вместе с законом о создании дорожного фонда, который парламент принял в тот же день.

Отметим, что сейчас в Украине существует фактическая монополия на рынке ремонта дорог, которая сохраняется за «Укравтодором» в лице дочерней компании «Дороги Украины».

Децентрализация предполагает расформировать существующую монополию и передать дороги местного значения, финансирование и эксплуатационные мощности (облавтодоры) в собственность местных органов власти.

Таким образом, через год за ремонт дорог в области будет отвечать не Кабмин, как сейчас, а областные власти, которые сами смогут определять какие участки в области необходимо ремонтировать в первую очередь.

Средства на ремонт дорог в областях будут выделяться из территориальных дорожных фондов, который напрямую связан с Дорожным фондом.

«Укравтодор» уже не будет ответственным за ремонт всех дорог – подрядчиков (среди государственных и частных) можно будет выбирать через тендеры и конкурсы, например, через систему ProZorro.

Кроме того, за контроль качества выполнения дорог, в случае успеха будут отвечать независимые экспертные компании. Сейчас этим также занимается «Укравтодор».

Каким будет украинский бюджет-2017: приоритеты и риски

ЕВГЕНИЯ ГЕНОВА

Верховная Рада 20 октября приняла в первом чтении проект государственного бюджета на 2017 год. К началу ноября Кабинет министров доработал документ и отправил его парламенту на второе чтение. Если график прохождения проекта не будет нарушен, то страна имеет неплохой шанс получить главный финансовый документ вовремя, то есть, до нового года.

Основные показатели

В следующем году правительство предусматривает увеличение бюджета Украины до почти 876 млрд грн, что больше показателя этого года на 16,9%. Кроме того, прогнозируется рост ВВП на уровне 3%, что большинством финансистов оценивается как более-менее реальные показатели.

«Мы рассчитываем на оживление экономики, — отметил премьер Владимир Гройсман. — Мы видим, что экономика нашей страны начинает восстанавливаться, и наша задача сделать этот процесс необратимым и ускорить экономический рост».

При этом структура доходов госказны остается стандартной. Правительство предусматривает увеличения общих доходов бюджета за счет увеличения ставок налогов.

«Мы считаем, что нам не надо создавать условий давления на бизнес, и поэтому мы не будем поддерживать повышение общенациональных налогов. Возможно, нужно расширять базу, определить позиции по ренте, но что касается общенациональных налогов, мы не поддерживаем вопрос об их увеличении», — отметил глава Кабмина.

Дефицит бюджета на 2017 год не должен превышать 3% и составит 77,5 млрд грн.

Курс доллара США предполагают на уровне 27,2 грн, тогда как сейчас он официально составляет 24,1 грн. Рост цен на следующий год заложен на уровне 8,1%.

Рост социалки

Отметим, что правительство предполагает рост социальных стандартов на 10% в целом. Интересно, что изначально минимальная зарплата до конца 2017 года планировалась в размере 1762 грн, однако неожиданно, с подачи президента, этот показатель радикально пересмотрели: теперь украинцев ждет «минималка» в размере 3200 гривен. В Нацбанке поспешили успокоить граждан, пообещав, что это не спровоцирует инфляцию и падение национальной валюты, хотя финансисты настроены в этом отношении довольно скептически.

Кроме того, в откорректированном варианте появились пункты о внедрении механизма реимбурсации лекарств, то есть, их доступности населению (на

это предусмотрено 500 млн грн.), создании в стране сердечно-сосудистых медицинских центров (150 млн грн), поддержке малых и средних фермерских хозяйств (5,5 млрд грн с перспективой увеличения до 10 млрд грн), дополнительное финансирование угольной промышленности в размере 1,8 млрд грн. Кроме того, власть обнадеживает учителей: в Минобразования уже заявили, что все педагогические работники, которые сейчас находятся между 8 и 12 разрядом, должны подняться вверх по тарифной сетке на два разряда.

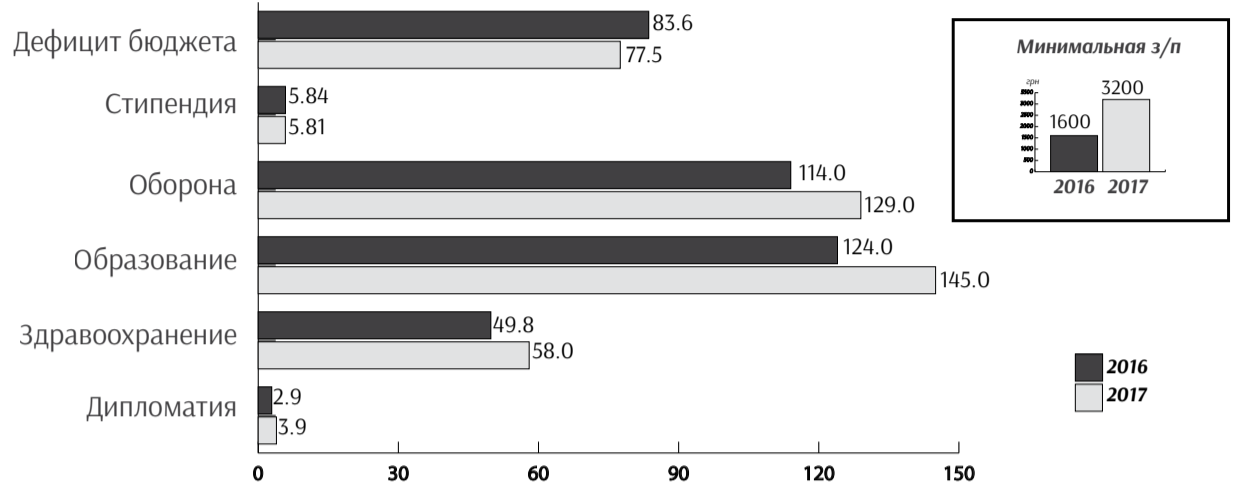
«Продвижение вверх на два разряда по тарифной сетке даст возможность повысить зарплату педагогическим работникам от 500 до 800 грн. Дополнительно будет происходить повышение заработной платы для всех бюджетников за счет повышения минимальной заработной платы. Таким образом, с учетом всех факторов, зарплата учителям в следующем году повысится примерно на треть», — сказано в сообщении на сайте Минобразования.

А вот данные Минфина по зарплате врачей уже вызвало бурю эмоций в среде медиков: так, если верить министерству, она вырастет на 26% и, например, врач-терапевт будет получать на 1380 грн больше, чем сейчас, что составит 7910 грн. После того, как в соцсетях десятки, если не сотни, врачей возмутились таким показателем, заявив, что не понимают, о каких нынешних зарплатах идет речь, в Минфине пояснили, что имели в виду терапевтов в отдельных пилотных областях. Впрочем, рост зарплат обещают в любом случае по всей стране, а не только в отдельных регионах.

Еще один пункт проекта бюджета вызвал серьезные дискуссии и даже споры между центральными органами власти и органами местного самоуправления. Так, в Кабмине предложили передать финансирование санаториев на местные — областные и городские бюджеты, а также передать на места финансирование выплат зарплат преподавателям учебных заведений. Впрочем, после бурных дискуссий эти пункты из проекта бюджета все-таки убрали.

Приятные новости ожидают новые объединенные территориальные громады, которые выходят на первые выборы в декабре этого года. Не позднее чем с 1 апреля они перейдут на

Как изменится бюджет-2017 по сравнению с бюджетом-2016

прямые бюджетные отношения с Министерством финансов и получают субвенции на развитие инфраструктуры: средства на это уже заложены в проекте бюджета.

Приоритеты-2017

Говоря о приоритетах, определенных правительством в проекте бюджета на 2017 год, Владимир Гройсман назвал в сферы национальной обороны и безопасности, реконструкции и строительства дорог, продолжение децентрализации, введение масштабной энергоэффективности, поддержку аграрного сектора и образования.

Общий бюджет обороны и безопасности государства на 2017 год вырастет со 114 млрд в этом году до 129 млрд грн — в следующем. Интересно, что 13 сентября президент Петр Порошенко ввел в действие решение Совета национальной безопасности и обороны Украины, согласно которому, расходы на оборону должны составлять не менее 5% от ВВП, то есть, — не менее 129 млрд грн. С одной стороны, это существенно больше, чем когда бы то ни было за последние 25 лет, с другой стороны, по мнению военных специалистов, воюющая страна (а именно таковой фактически является Украина) должна тратить на армию 20-30% ВВП.

Второй приоритет, который смело можно приравнять по значимости к обороне, — это дороги. В следующем году запланирована сумма в размере 14,2 млрд грн от поступлений акцизного сбора в Дорожный фонд, который будет создан как инструмент управления дорожным хозяйством страны. Кроме того, руководство государства намерено привлечь порядка 1 млрд долларов США от международных финансовых организаций.

Третий приоритет, о котором уже третий год подряд говорят в стране (хотя реальных подвижек пока не так много), — энергоэффективность. Правительство предлагает привлечь 800 млн грн бюджетных средств и около 100 млн евро от международных донорских организаций для создания Фонда энергоэффективности.

«Фактически мы можем рассчитывать на 3,5 — 4 млрд грн, которые будут привлечены в Фонд,

который станет открытым инструментом использования ресурсов, направленных на энергоэффективность», — отметил В. Гройсман. По его словам, правительство даже ставит амбициозные цели восстановить собственную добычу украинского газа.

«Мы будем увеличивать собственную добычу газа, и сможем выйти за 4-5 лет на полную энергонезависимость нашей страны», — пообещал он.

Четвертый приоритет

на следующий год — поддержка АПК. Правительство предусмотрело 5,5 млрд грн на поддержку сельхозтоваропроизводителя, например, на модернизацию, приобретение малой механизации, украинских тракторов, прицепного оборудования для повышения производительности их труда и конкурентоспособности. Главная цель — поддержать мелкие фермерские хозяйства, а не крупные холдинги.

Однако отметим, что доходная часть проекта государственного бюджета Украины на 2017 год предусматривает отмену специального режима взимания налога на добавленную стоимость с аграрных предприятий. Также Кабинет министров предлагает Верховной Раде сохранить нулевую ставку налогообложения операций по экспорту зерновых и технических культур.

Напомним, что эти изменения в Налоговый кодекс Рада приняла еще в конце прошлого года, и они вызвали массовые протесты аграриев. Тогда нововведение решили отложить, но с 2017 года селян все-таки ждет частичная отмена спецрежима НДС. Так, сейчас сельхозпроизводители платят в бюджет определенный процент от начисленного налога, а в 2017 году по требованию ключевого кредитора Украины — Международного валютного фонда — должны перейти на общую систему налогообложения по НДС.

В качестве компенсации негативного эффекта предлагается выделить на финансовую поддержку сельхозпроизводителей 2,97 млрд грн, а также 300 млн грн — на программу компенсации кредитов для сельхозпроизво-

дителей, 75 млн грн — на господдержку развития хмелеводства, закладку молодых садов, виноградариков и ягодников, 210 млн грн — на поддержку животноводства. Впрочем, фермеры негодуют: эти средства — капля в море по сравнению с той нагрузкой, которая ждет их в случае отмены спецрежима НДС.

Пятый приоритет — децентрализация. Владимир Гройсман отметил, что до 2014 года центральная власть все делала для того, чтобы концентрировать ресурсы в своих руках. В 2017 году на поддержку объединенных громад выделят 15 млрд грн. Кроме того, до 9 млрд грн увеличивается размер государственной поддержки в рамках Государственного фонда регионального развития. Из них 1 млрд грн будет направлен на поддержку объединенных территориальных громад и 8 млрд грн — на социально-экономическое развитие территорий.

Шестой приоритет, названный Кабмином, — образование. Правительство повышает финансирование этой сферы на 21,1 млрд грн. Помимо увеличения заработной платы педагогических работников общеобразовательных учебных заведений в среднем более чем на 1400 грн, предполагается рост общего объема расходов на стипендии — на 576 млн грн (всего фонд стипендий составит 5,816 млрд грн). При этом часть стипендий будет академической, а часть — социальной: 2,8 млрд грн — составит фонд академических стипендий, а 2,9 млрд грн — фонд социальных стипендий.

Отдельно отметим, что в 2017 году правительство предполагает увеличить на 1 млрд грн финансирование украинской дипломатической службы.

Отметим, что Кабинет министров Украины впервые за последние годы своевременно — 15 сентября — подал в парламент проект государственного бюджета Украины на 2017 год. Верховная Рада Украины подала ко второму чтению более 1000 поправок на общую сумму порядка 900 млрд грн. Теперь, после доработки правительством, судьба госказны снова оказалась в руках парламентариев.

Майже сто активістів з усієї України обговорили громадянське суспільство та публічні фінанси

18-19 жовтня в м. Київ відбувся Національний форум «Громадянське суспільство та публічні фінанси» - унікальний майданчик для обміну досвідом, пошуку партнерів, представлення кращих практик, інновацій та стратегій в сфері впливу громадянського суспільства на прозорість, доброчесність та ефективність публічних фінансів.

В заході взяли участь майже сто представників НУО, журналістів та представників донорських організацій.

З вітальним словом до учасників форуму звернувся координатор Громадянського Партнерства «За прозорі місцеві бюджети!» **Анатолій Бойко**; керівник першого відділу програм допомоги «Належне управління та демократизація» Представництва Європейського Союзу в Україні **Мартін Клауке**; радник з питань політики та громадянського суспільства Посольства Фінляндії в Україні **Анссі Куллберг**; президентка Фондації «Відкрите суспільство» **Леся Шевченко** та дирек-

тор з програмної діяльності Громадянської організації «Інтерньюз-Україна» **Андрій Кулаков**.

Окрім того активну участь в роботі форуму взяли Координатор сектору «Громадянське суспільство та ЗМІ» Представництва Європейського союзу в Україні **Коломб де Мерсе**; директор проекту USAID/ENGAGE **Роланд Ковач**; генеральний директор Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень **В'ячеслав Зубенко** та директор Програмної ініціативи «Демократична практика», Міжнародний фонд «Відродження» **Олексій Орловський**.

Визначені переможці конкурсу «Висвітлення корупції у Використанні коштів місцевих бюджетів»

Конкурс проведено в рамках проекту "Громадянське суспільство та медіа за прозорі місцеві бюджети!", що реалізується Громадянським партнерством «За прозорі місцеві бюджети!», Одеською обласною організацією ВГО КВУ та Фондацією "Відкрите суспільство" за фінансування Європейського союзу та Посольства Фінляндії в Україні

Переможці в категорії відео:
Мар'яна П'єцух. Смертельні ліки. «Брат за брата» знаходить винних у загибелі гемодіалізних хворих

Олена Васіна. Ремонт дороги Одеса-Рені перетворився на політичний проект
Роксоляна Остап'юк. Чорна готівка. Її заробляє керівництво Національного оперного театру опери та балету у Львові

Переможці в категорії онлайн:
Ольга Юдина. Преступное жильє: госпрограма підтримки корупції.

Валентина Куць. Сільські пільгові кредити під 3% – для наближених.

Юрій Дюг. «Генеральська висотка»: У центрі Рівного фірми депутатів від Партії регіонів збудували елітну багатоповерхівку на землі СБУ

Переможець в категорії друк:
Богдан Василенко. Мертвий дуб та бюджетні мільйони.

Конкурс проведено в рамках проекту "Громадянське суспільство та медіа за прозорі місцеві бюджети!", що реалізується Громадянським партнерством «За прозорі місцеві бюджети!», Одеською обласною організацією ВГО КВУ та Фондацією "Відкрите суспільство" за фінансування Європейського союзу та Посольства Фінляндії в Україні

Травмпункт. Українські політики про нового президента США

Новина про обрання Дональда Трампа президентом США 9 листопада поділила світ на два табори. Одні хизувалися своїми "давніми і дружніми" стосунками з Трампом, постили фотографії і намагались чим швидше привітати "свого друга" з перемогою.

Інші з погано прихованим відчаєм вдавали, що нічого страшного не сталося. Паралельно представники цього табору швиденько видаляли зі своїх сторінок у соцмережах тонни жовчі і образ, які раніше вилили на тепер найвпливовішу людину світу. Не оминула ця лихоманка й Україну. Поки в російській Держдумі панувала атмосфера перемоги і піднесення, а Путін надиктовував вітальну телеграму Трампу, в українських владних кабінетах бились над класичним питанням "Що робити?".

І приводів для хвилювання є більш ніж досить. За час передвиборчої кампанії у США політики України встигли наговорити про нього стільки, що Трампу на одне читання знадобиться два президентських терміни. Більше того, ці вибори стали чи не першими, де Україна була не лише темою, а й одним із гравців. І знову ж не на боці переможця. Історія з "чорним кешем Януковича" коштувала главі штабу Трампа Полу Манафорту посади, а Україні, можливо, частини прихильності майбутнього президента США.

"Українська правда" пропонує згадати, хто і що з українських можновладців говорив про Трампа, розібратися, хто має із ним зв'язки, та як це вплине на майбутні стосунки Києва і Вашингтона.

Не збіглися графіки: Порошенко і Трамп

В Україні про таких, як Трамп, крім образ, кажуть ще й "за словом в кишеню не лізе". Під час передвиборчої кампанії майбутній президент США встиг прославитись своїми провокативними заявами про мігрантів, Росію, Сирію та інші дражливі для американців теми. Не забув він і про Україну. У своїх виступах Трамп неодноразово заявляв, що коли стане президентом, то придивиться до питання "російського Криму". Мовляв, кримчани хочуть бути з Росією, то варто дати їм таку можливість і визнати анексію.

В Україні такі заяви викликали цілу бурю реакцій. Коментувати їх мусив навіть сам президент Петро Порошенко. Тоді в інтерв'ю CNN гарант територіальної цілісності України заявив, що такі заяви Трампа – просто передвиборча технологія.

Але як би американські лідери не "любили Україну", це не значить, що вони "любимуть" і її владу. Одним із промовистих тому доказів була зустріч Порошенка і Трампа. Чи будуть збігатися графіки у Порошенка з новим президентом США, коли Трамп офіційно очолить країну? Точніше – її відсутність.

В кінці вересня, коли Порошенко їздив у США на сесію ООН, його команда вирішила організувати йому зустріч з майбутнім американським президентом. І якщо у Гілларі Клінтон очече побачилась із Порошенком, то у Трампа – не знайшлося часу. Як виправдовувався український президент, "просто не збіглися графіки". Чи будуть ці графіки збігатися надалі, коли Трамп офіційно очолить США, питання дуже актуальне. Але певним холодом у стосунках двох лідерів віє уже з першого дня. Коли Трамп уже встиг проникнутись суттю Путінської телеграми, привітання від Петра Порошенка усе не було.

день перемоги Дональда Трампа на виборах США Аваков збавив словесний градус. Звичайно ж 9 листопада міністр не міг не написати пост у Facebook. Утім лише процитував Будду. "Такі от, брате, часи настали. Але це все ще твій час! Роби свою справу. Спокійно і впевнено. Суєта піде геть. Зроблене тобою залишиться", – зазначив Аваков. Крапки над "і" розставив радник міністра внутрішніх справ, його вірний товариш і депутат з фракції "Народний фронт" Антон Геращенко.

"Перемога Дональда Трампа не допоможе Путіну і далі проводити свою агресивну політику

Хоча і прем'єр Володимир Гройсман знайшов хвилину, аби привітати американський народ, і спікер ВР Андрій Парубій висловив сподівання на "нові можливості співпраці", і навіть в МЗС заявили, що Трамп провокував тільки заради перемоги.

"Не так тії воріженьки"

Улітку цього року Дональда Трампа запитали: чи визнає він, якщо стане президентом США, російську анексію Криму. "Ми розглянемо це. Так, ми розглянемо", – відповів тоді Трамп.

Ці слова викликали шквал критики з боку людей, які підтримують Україну. Розгнівався і міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков. Він присвятив Трампу цілий пост у Facebook. "Безсоромна заява кандидата в президенти США Трампа про можливе визнання Криму російським – діагноз небезпечного маргінала", – не церемонився тоді Аваков. "І небезпечний він як для України, так і для США в такій же мірі. Не може маргінал, що потурає диктатурі Путіна, бути гарантом демократичних свобод в США і світі", – обурювався міністр. Тим не менш, у

щодо України та інших країн", – написав нардеп. Серед іншого він зазначив, що економічні санкції щодо Росії продовжать діяти, оскільки в цьому є інтерес американського народу та еліти. Програш Гілларі Клінтон застав зненацька і лідера фракції Радикальна партія Олега Ляшка. Більше того, цей програш змусив його кілька разів змінювати рішення стосовно своїх вилювлень у Facebook.

Спочатку Ляшко назвав перемогу Трампа "катастрофою". Але через деякий час катастрофа відійшла на задній план і політик відредагував цей пост. "Сподіваюся, що всі реверанси кандидата в президенти Трампа в сторону Путіна – це було не більше, ніж передвиборна риторика", – зазначив Ляшко.

Голова фракції "Батьківщина" Юлія Тимошенко натомість не робила різких висловлювань у бік Трампа, попри те, що до недавня керівником його штабу був Пол Манафорт. Варто нагадати, що Манафорт раніше працював політичним консультантом Партії регіонів і займався лобізмом інтересів партії у Вашингтоні, в тому числі щодо

справи Тимошенко, яка перебувала у в'язниці. Його ім'я навіть фігурує в "чорній бухгалтерії" ПР після оприлюднення інформації щодо якої Манафорт перестав очолювати штаб Трампа.

У день оголошення результатів виборів США, Тимошенко лише привітала Трампа з перемогою. "США після оголошення війни Україні стали на захист нашого суверенітету, цілісності кордонів, запровадили санкції і завжди були біля нас як великий друг Тому у мене немає сумнівів, що новий президент буде продовжувати цю політику і наші партнерські стосунки будуть тільки міцнішати", – заявила журналістам Тимошенко. Хто точно розчарувався від поразки Хілларі Клінтон – так це олігарх Віктор Пінчук.

Як мінімум, Пінчук та Клінтон добре знайомі. У 2013 році кандидат в президенти США брала участь на форумі YES, який кожного року організовує олігарх. На відміну, від українських політиків він підтримував Клінтон не тільки словом. Як раніше писала УП, фонд Віктора

Більше того, Міхеїл Ніколовіч навіть "передбачив" перемогу свого товариша на виборах. Виявляється, у своїй книзі "Пробудження сили", написаній кілька місяців тому Саакашвілі обережно писав, що Трамп переможе, і той таки переміг. Правда, самому экс-президенту і уже майже экс-губернатору його пророчі здібності не допомогли. Кабмін Гройсмана тихо, без оголошення і заслуховування Саакашвілі схвалив його відставку. На запитання журналістів, чого ж Україні чекає від його друга Трампа, Міхеїл Ніколовіч порадив не ходити аж так далеко.

"Давайте, насамперед, запитаємо себе: чого Україні чекати від Порошенка й від української влади? Бо ми весь час на когось озирасямося. Давайте самі візьмемося за свою країну... Якщо ми будемо такі вразливі, якщо ми будемо найбільшійою країною в Європі, якщо в нас буде така корупція – то нехай там буде хоч найщиріший бандерівець сидіти в Білому домі, він нам не зможе допомогти", – заявив Саакашвілі. Іншим "давнім другом" Трампа виявився депутат-олігарх-утікач Олександр Онищенко. Про свої теплі стосунки з американським мільярдером український олігарх стримано, але охоче завжди розповідав. Наприклад, в інтерв'ю УП після відкриття "газової справи". Онищенко заявляв, що у них "нормальні, дружні стосунки", і графіки у них завжди збігаються. На відміну від Порошенка. "Зустрічаємось, коли я буваю в Америці. Востаннє, здається, у липні (минулого року)", – розповідав він у червні, ще до втечі з України. Щоправда на той час у перемозі свого друга Онищенко сумнівався – говорив, що йому буде важко наздогнати Клінтон.

У день перемоги Трампа, Онищенко одразу ж його привітав і навіть зібрався поїхати в гості.

"Я дуже радий. Вже його привітав. Ми з ним розмовляємо про Україну. Я думаю, він зупинить всі війни. У нього немає агресії, він здатний з усіма домовлятися", – розповідав депутат-утікач в коментарі УП 9 листопада. Вирішувати свої проблеми в Україні через нового впливового знайомого Онищенко наче не збирається, а от залагодити Порошенку зустріч з Трампом вже не проти. А тим часом в Україні з геометричною прогресією зростає число прихильників і друзів обраного американського президента.

Після того, як його особисто привітала Наталія Вітренко, про яку і в Україні уже мало хто пам'ятає, стало зрозуміло, що ідея "подружити з Трампом" дійшла за день до самих низів української політики. І це, насправді, добре. Іншого президента США Україні уже годі сподіватись, принаймні найближчі чотири роки. Треба працювати з цим, бо жарти жартами, а від зміни власника Овального кабінету кількість російських танків на Донбасі не змінюється. Як і кількість летального озброєння на українських складах. Головне завдання тепер – навчитись узгоджувати графіки. Інакшого вибору немає.

Роман Романюк, Роман Кравець, УП

Розчинився, як піна. Що робитиме і чим запам'ятається Саакашвілі

Майже півтора роки. Стільки про-тримався на посаді голови Одеської держадміністрації Міхеїл Саакашвілі, на яку його 30 травня 2015 року призначив президент Петро Порошенко. Представляючи Саакашвілі, Порошенко не шкодував для нього схвальних епітетів, характеризуючи колишнього президента Грузії як "незалежну, рішучу людину, яка змінила Тбілісі". "Міхеїл Саакашвілі – мій друг зі студентських років. Я пам'ятаю його як вольову та рішучу людину, і маю підставу йому довіряти. Одеса займає величезну частку мого серця. На Одещині я народився, тому з великою увагою буду спостерігати за тим, як вона змінюватиметься", – сказав тоді Порошенко, додавши, що основним завданням Саакашвілі на посаді голови ОДА стане деолігархізація.

В Одесі, яка до того була вочиною друга Коломойського Ігоря Палиці, це звучало дуже актуально. Ставши головою Одеської ОДА, Саакашвілі отримав повну свободу дій і, здавалося, безмежні можливості. У кулуарах української політики його порівнювали з тараном, який може розбити будь-яку стіну. Почергово його публічну силу мали нагоду оцінити Ігор Коломойський, Арсеній Яценюк, Микола Мартиненко, Арсен Яваков і ще ціла низка чиновників і політиків.

Єдиним, проти кого таран Саакашвілі не повертався, був президент Порошенко. Але настав і його час. "В Одеській області президент особисто підтримує два клани: бандитський, кримінальний, убивць із 90-х, клан Труханова та ізмаїльський корупційний клан Урбанського. І реально всю владу в області віддали цим двом. Ну і ще їхнім союзникам – сепаратистам із "Нашого краю" Антона Кіссе", – заявив Саакашвілі у понеділок 7 листопада, подаючи у відставку.

Злий і сумний одночасно Саакашвілі розповідав, як він не хоче кидати Одесу. "Я не хочу залишати одеситів напризволяще. Але я їм хочу сказати: ми обов'язково піднімемо й Одесу. Вона розвинеться тільки після того, як Київ буде звільнено від корупціонерів, які прямо захищають бандитизм і свавілля", – кричав Саакашвілі.

Як саме і за допомогою яких сил він збирається "брати Київ", Міхо не розповів. Але, судячи з публічної реакції всіх основних таборів української політики, скоро у Саакашвілі може полетіти не одна склянка.

За інформацією УП, після заяви Саакашвілі про відставку, президент зібрав у себе учасників ситуативної кімнати. Обговорювали одне-єдине питання – що ми з цим робимо?

Поки що в АП немає тактики відносно Саакашвілі – оскільки незрозуміло, чого він хоче й із ким наразі. Намагалися запросити в АП і самого Саакашвілі – але той не взяв слухавки.

Співрозмовник, наблизений до АП, стверджує, що керівництво АП і президент здогадувалися, що найближчим часом Саакашвілі може подати у відставку. На те, мовляв, кілька причин. Він програв вибори в Грузії, мало що зробив в Одесі, його рейтинг почав падати.

"Щоб бути в політичній грі, йому потрібно було атакувати. Ситуацію підіграли і е-декларації", – говорить співрозмовник, додаючи, що Саакашвілі навіть спізнився із заявою, оскільки люди вже охололи до змісту електронних декларацій. Один із близьких соратників Саакашвілі говорить, що ще влітку більшу частину його команди спіткала зневіра – стало зрозуміло, що жодних змін не буде, і що особисто Міхо не влаштує все.

"Якось дивно, коли людина спочатку декларує війну з усіма, а потім здає усе абсолютно добровільно, навіть без бою. У Саакашвілі поступово відвойовували усі зайняті позиції, в тому числі й митницю, а він із цим погоджувався", – говорить співрозмовник в оточенні Саакашвілі.

Інший співрозмовник розповідає, що піти у відставку він обіцяв ще місяць тому, мовляв, в Одесі йому нічого не давали робити. За його словами, в очікуванні результатів виборів в Грузії Саакашвілі не давав жодних обіцянок про участь у партії "Хвиля", лише говорив про примарні реформи.

"Про те, що Міхеїл піде, у вузьких колах почали говорити ще півроку тому. Якщо пам'ятаєте, ми виходили із заявою, і тоді реально були розмови, що треба йти. Але були незакінчені проекти, дорога – і лишати все просто так? Ми порадилися, що не варто", – розповідає співрозмовник в оточенні Саакашвілі, додаючи, що він близько півроку не може собі призначити п'ятьох заступників – відбувається блокування з Києва.

"Розпочаті нами проекти ми реально не можемо закінчити, бо з Києва не дають. Що таке сьогодні голова ОДА в Україні? Це реально людина, яка без Києва не має повноважень. Ну так, 7 жовтня Порошенко приїхав в Одесу, вони одне одному гарно посміхалися. Президент вміє гарно публічно поводитися. Але у них завжди був розрив світогляду. Один хоче робити, а не може. Інший – може, а не хоче. Це, напевно, основна причина їхнього непорозуміння", – говорить співрозмовник.

Тотальний PR і гучні заяви

На новій посаді колишній президент Грузії завзято роздавав обіцянки. Спершу анонсував конкурс на заміщення вакантних посад голів районних адміністрацій та обіцяв зайнятися контрабандою. Обіцяв

до кінця 2015 року відремонтувати дорогу Одеса-Рені й запустити програму доріг в регіоні.

Здавалося, що Міхо отримав від "свого друга Порошенка" повний карт-бланш. Спершу головне управління МВС в Одеській області очолив колишній заступник міністра внутрішніх справ Грузії Гіоргі Лордкіпанідзе, а трохи пізніше прокурором Одеської області став Давід Сакварелідзе, який на той час працював заступником генерального прокурора. Похизуватися повністю підконтрольним силовим блоком на той час не міг жоден інший голова ОДА в Україні.

Згодом Саакашвілі представив і своїх заступників. Ними стали його давній друг з 30-річним стажем Володимир Жмак і активістка Євромайдану Юлія Марушевська, яка згодом очолила Одеську митницю. Саакашвілі вдавався до нестандартних кроків, призначивши своєю заступницею російську громадську діячку Марію Гайдар.

Активність і нечуваний піар колишнього президента Грузії буквально ошелешили одеситів. То Саакашвілі відібрав у бізнесмена й колишнього нардепа від Партії регіонів Василя Хмельницького приватний пляж, котрий був обнесений забором; то добився відсторонення голови Іллічівського порту Юрія Крука через підозри в корупції.

В Україні важко знайти чиновника або політика, якому б не дісталось міцне слівце від Саакашвілі. Першим на власному досвіді відчув, що це таке, вже колишній голова Державіа служби Денис Антонюк, якого Саакашвілі звинуватив у тому, що він обслуговує олігархічні інтереси монополіста авіаринку, після засідання комісії Державіа, де надавали дозволи на маршрути авіакомпаніям.

У вересні 2015 року, через чотири місяці після свого призначення, Саакашвілі вперше почав говорити про саботаж реформ і гальмування його спроб змінювати Україну. "Усі рішення саботуються усередині і навколо уряду", – сказав тоді Саакашвілі, додавши, що тодішній прем'єр Арсеній Яценюк діє в інтересах Ігоря Коломойського й інших олігархів.

Олігарх з відповіддю не забарився і порівняв одеського губернатора із собакою, який кусає. Але ці заяви не зупинили

Саакашвілі. Решта 2015-го та на початку 2016 року він нищівно критикував уряд і Арсенія Яценюка особисто.

Саакашвілі і у 2015, і на початку 2016 року нищівно критикував Арсенія Яценюка Команда Яценюка теж не шкодувала епітетів для Саакашвілі. Президент намагався лишатися осторонь конфлікту й обережно коментував, що ґрунтується на незадоволенні обома сторонами ходом реформ в Україні і не має персонального чинника.

"Чи стане ефективнішим проведення реформ шляхом винесення цієї дискусії на публіку – не впевнений. Але ми повинні робити все, щоб забезпечити єдину ефективну та командну гру. Без цього не буде ніякої перемоги", – говорив Порошенко у вересні 2015 року. На відміну від прем'єра, сам президент деякий час не підпадав під критику Саакашвілі.

Більше того, критикуючи і викриваючи команду прем'єра, під час довиборів у ВР влітку 2015-го Саакашвілі агітував у скандальному 205 окрузі в Чернігові за Сергія Березенка, молодого партійного функціонера БПП, де його основним конкурентом був один із тодішніх соратників Ігоря Коломойського Геннадій Корбан.

Саакашвілі навіть ледь не побився з другом Корбана, тодішнім нардепом Борисом Філатовим. Окрім агітації за неоднозначних персонажів, Саакашвілі вдавався до співробітництва з одіозними бізнесменами Одеси.

У грудні 2015 року видання "Наші гроші" опублікувало матеріал, в якому йшлося про те, що фонд "На благо Одеси", який у тому числі підтримує діяльність команди глави Одеської ОДА, фінансують різні одіозні бізнесмени.

Однак голова Одеської ОДА на подібні публікації не реагував. Натомість 6 грудня 2015 року в Одесі відбулася конференція "Одеська антикорупційна" ініціатива", під час якої Саакашвілі перерахував "головних корупціонерів" України і зазначив, що втрати бюджету від "схем" становлять не менше 5 мільярдів доларів.

У числі головних корупціонерів опинилися друзі й найближчі соратники Яценюка Андрій Іванчук і Микола Мартиненко, а також друг і соратник президента, перший за-

ступник голови фракції БПП Ігор Кононенко. Тоді ж нардеп від БПП Мустафа Найєм, який брав участь у конференції, запропонував створити громадську антикорупційну платформу.

Тим часом, заяви Саакашвілі ставали все жорсткішими. Вони все менше стосувалися роботи в Одесі, і все більше – української політики й політиків.

Наприкінці 2015 року один із найближчих соратників Порошенка розповідав УП, що перебуваючи в Києві, одеський губернатор більше розпитує про те, хто що із себе представляє і хто є хто в кабміні, аніж про Одесу.

А Саакашвілі тим часом продовжував і далі, не торкаючись прізвища Порошенка, критикувати уряд і найближче оточення Яценюка, все більше концентруючись на всеукраїнській політиці.

Напруга зростала і врешті вилилася у відкритий конфлікт на засіданні Національної ради реформ 14 грудня, під час якого міністр МВС Арсен Аваков жбурнув склянку води вбік Саакашвілі.

Сварка між головою ОДА і міністром супроводжувалася епітетами "злодій", "трепло", "гастролер", "циркач" і "сволота". Президент у цій ситуації лише обхватив голову руками. Після цього конфлікту Саакашвілі пообіцяв скликати неупартійний антикорупційний форум. "Я не відстану від них (чиновників-корупціонерів – УП). 23 грудня ми в Києві зберемо великий антикорупційний форум, привеземо людей з усієї України. Ми будемо привозити людей з громадських організацій, просто активістів", – сказав тоді Саакашвілі.

гий хотів "розібратися по-чоловічому", але "статус не дозволяє". Вони не розуміють одного – ніхто не боїться ні Сені, ні Бені. Вони повинні боїтися народного гніву", – сказав тоді Саакашвілі.

Вже за два місяці, у лютому-2016 Антикорупційний форум трансформувалася в "Рух за очищення" і набув всеукраїнського формату. В числі вимог учасників форуму були: формування нового уряду і призначення нового прокурора, посилення законодавства, спрямованого на боротьбу з корупцією. На той час інтереси Саакашвілі й президентської команди, яка прагнула усунути Яценюка з посади прем'єра, збігалися. Тож ніхто не заважав Міхо проводити свої форуми, а президент і далі проводжував не коментувати активність того, кого свого часу особисто попросив працювати в Україні.

Щоб їздити обласними центрами України з Антикорупційним форумом, Саакашвілі навіть взяв відпустку. 23 грудня Саакашвілі провів перший Антикорупційний форум в Києві, під час якого заявив про створення позапартійного антикорупційного руху.

Вже в березні 2016 року тодішній заступник голови Одеської ОДА Саша Боровик написав у своєму Facebook про те, що команда Саакашвілі має намір створити партію і взяти участь у парламентських виборах. Щоправда, того ж дня Міхо цю заяву заперечив. Між тим між Саакашвілі і Порошенком наприкінці березня виник чи не перший гострий момент у відносинах. Річ у тім, що йдучи з посади генерального прокурора, Віктор Шокін, кандидатуру якого вносив президент, звільнив Давіда Сакварелідзе з посади свого заступника-прокурора Одеської області.

голови АП Бориса Ложкіна, а Саакашвілі нібито міг перейти на роботу в АП – але вони не підтвердилися. Більше того, у квітні Міхо сформував список вимог для Порошенка.

Серед них були наступні: формування уряду народної довіри після відкритого обговорення; негайно, протягом декількох наступних днів, тижнів звільнити прокурора Одеської області Миколу Стоянова і призначити того, "хто буде користуватися довірою людей", а також "вичистити з прокуратури тих людей, які цькували Сакварелідзе"; порушити кримінальну справу щодо мера міста Геннадія Труханова; звільнити "місцевих СБУ-шників, які замість того, щоб боротися з сепаратистами і з корупціонерами, зайняті політичними утисками реформаторів"; замінити місцевих представників податкової служби, "які реально зайняті корупцією".

"Я думаю, що президент України, до якого я завжди дуже добре ставився, повинен обрати... Заговорювати нам зуби світ далі не дозволить, народ України не дозволить. Ми не готові бути ширмою реформ. Все, досить уже погоріли на цьому", – заявив Саакашвілі у квітні 2016.

Тоді ж соціологічні дослідження групи "Рейтинг" свідчили, що якби у Саакашвілі була своя партія, вона могла б обійняти третє місце на парламентських виборах з результатом 10%, обійшовши БПП Порошенка з її 9%.

Порошенко намагався говорити із запальним головою Одеської ОДА. Він запрошував його на розмови в АП, де у Міхо досі є свій кабінет, як одного із радників Порошенка, розмовляв з ним і новим

"Михайло Саакашвілі буде з нами, звичайно. І, він буде одним з ідеологів і драйверів цієї нової партії", – сказав він під час однієї з прес-конференцій в Харкові. Порошенко намагався говорити із запальним головою Одеської ОДА

У травні під критику Саакашвілі почав підпадати і президент. Наприклад, в інтерв'ю британській The Guardian Міхо заявив, що уряд Гройсмана не здатен проводити реформи, і в цьому винен президент, який намагається провадити політику лояльності до всіх.

"Довгий час Порошенко був дуже гнучким. Якщо ви реформатор – він говорив реформаторською мовою. Якщо ви хтось зі старим мисленням – він казав: добре, ми знайдемо шлях, як нам працювати разом. Тепер він призначив уряд, який не має жодного бачення реформ", – сказав Саакашвілі. Трохи згодом він заявив, що БПП перетворилася на організоване кримінальне угруповання, як і "Народний фронт" Яценюка. Джерела УП в АП тоді критикували активність Саакашвілі. Співрозмовники побоювалися, що експрезидент Грузії почне власну гру в Україні і стане прямим конкурентом Петра Порошенка.

"Він неконтрольований! Саакашвілі політична тварина і своєю риторикою може переключитися з Арсенія на Петра Олексійовича", – говорив тоді один із політтехнологів партії БПП.

В липні соратники Саакашвілі оголосили про наміри створити партію "Хвиля", а Віктор Чумак, нардеп від БПП повідомив, що номінаційний комітет активно набирає людей, які будуть членами нової партії. Паралельно інші молоді політики, в числі яких Мустафа Найєм, Сергій Лещенко, Світлана Заліщук, Василь Гацько зайнялися розвитком партії на базі "Демальянсу" і вели перемовини про об'єднання з потенційним політичним проектом Саакашвілі.

Тож замість однієї молоді політичної сили, українці побачили наміри створити одразу дві. Сам Саакашвілі ще у жовтні-2016 заявляв, що попри результати виборів у Грузії, якими б вони не були, він "не планує полишати свої великі плани, які має для України, щоб допомогти вибратися з болота".

Чи означає відставка Саакашвілі, що він активно займатиметься партійною діяльністю?

Не факт.

Недавно співрозмовник УП в ініціативній групі партії "Хвиля" розповідав УП, що до цієї політичної сили Саакашвілі не проявляє особливого інтересу. Нардеп від БПП Мустафа Найєм написав в Facebook, що однією з причин, через яку не сталося об'єднання "нових" в єдину партію, були перемовини голови Одеської ОДА з АП.

"Банковій вдалося переконати його не форсувати процес, результати багатоденних перемовин були перекреслені, а проект заморожений", – написав Найєм.

"Саакашвілі зараз перебуває в мишоловці, йому немає куди йти. Навіть якщо він сам піде з посади губернатора, грюкне дверима – то й що? Це тема на день, на два", – говорить співрозмовник з АП.

Наразі в Адміністрації президента немає кандидата на Одеську область. Банкова у роздумах, чи можуть і чи варто повертати Саакашвілі. Вирішити це може президент. Щонайменше – поговоривши зі своїм старим другом, котрий поки що не берє слухавки.

**Марія Жартовська,
Роман Кравець,
Роман Романюк, УП**

Тоді ж, наприкінці грудня вперше з'явилися чутки про те, що Саакашвілі має намір створити свою політичну партію, але на той час він спростовував подібні заяви. У грудні один із співрозмовників УП в Адміністрації президента стверджував, що президент і його оточення не зацікавлені в підвищенні рейтингів голови Одеської ОДА.

23 грудня Саакашвілі провів перший Антикорупційний форум в Києві, під час якого заявив про створення позапартійного антикорупційного руху. "Декілька днів тому один із олігархів в інтерв'ю пообіцяв натомість мені піку. Дру-

"Це той випадок, коли президент, як гарант Конституції, повинен висловити свою позицію недвозначно, чітко і різко. І не тому, що це буде на користь когось із нас, а заради державності, цілісності і величю майбутнього України", – написав тоді Саакашвілі в Facebook.

Але Порошенко заявив, що звільнення Сакварелідзе з ним не узгоджували. У квітні 2016 року у відставку пішов Арсеній Яценюк. Саакашвілі поспішив представити цей факт, у тому числі, і як свою перемогу.

На той час вже ширилися чутки про можливість переходу на роботу в Кабмін

прем'єром Гройсманом. Говорив про дорogi Одещини, проблеми на митниці, в правоохоронній системі.

"Саакашвілі потрібен позитив напередодні парламентських виборів в Грузії (відбулися в жовтні-2016, і партія экс-президента їх прогнала – УП), наприклад, ремонт дороги Одеса-Рені, йому потрібен хоч якийсь результат в Україні" – говорив тоді УП один із найближчих соратників Порошенка. Наприкінці квітня – початку травня заяви про створення нової партії почав робити вже Сакварелідзе.

ПРАВОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ ТА РОЗ'ЯСНЕННЯ

Приватні виконавці: основні аспекти нововведень

Сьогодні в Україні виконується лише 20% судових рішень, а навантаження на державних виконавців величезне. 5 жовтня 2016 року набрали чинності Закони «Про виконавче провадження» №1404-VIII та «Про органи і осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів» №1403-VIII. Прийнятими документами в Україні запроваджено змішану систему виконання судових та інших рішень, зокрема введено інститут приватних виконавців. Свою роботу приватні виконавці розпочнуть через 3 місяці після набрання чинності законодавчих змін.

Основні прийняті нововведення:

- введено інститут приватних виконавців як альтернативу державним виконавцям;
- визначено критерії, згідно з якими особа може стати приватним виконавцем, організаційно-правові аспекти діяльності приватних виконавців;
- сформовано перелік виконавчих проваджень, примусовим виконанням яких можуть займатися приватні виконавці;
- оголошено створення органу самоврядування приватних виконавців;
- визначено систему контролю і впливу на діяльність приватних виконавців;
- введено Єдиний реєстр боржників;
- процедура реалізації арештованого майна здійснюватиметься дещо повномовно.

Сфера діяльності приватних виконавців:

Приватний виконавець здійснює примусове виконання рішень, що підлягають примусовому виконанню, і державними виконавцями, крім:

1) рішень про відібрання та передання дитини, встановлення побачення з нею або усунення перешкод у побаченні з дитиною;

2) рішень, за якими боржником є держава, державні органи, Національний банк України, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, державні та комунальні підприємства, установи, організації, юридичні особи, частка держави у статутному капіталі яких перевищує 25 відсотків та/або які фінансуються винятково за кошти державного або місцевого бюджету;

3) рішень, за якими боржником є юридична особа, примусова реалізація майна якої заборонена відповідно до закону;

4) рішень, за якими стягувачами є держава, державні органи;

5) рішень адміністративних судів та рішень Європейського суду з прав людини;

6) рішень, які передбачають вчинення дій щодо майна державної чи комунальної власності;

7) рішень про виселення та вселення фізичних осіб;

8) рішень, за якими боржниками є діти або фізичні особи, які визнані недієздатними чи цивільна дієздатність яких обмежена;

9) рішень про конфіскацію майна;

10) рішень, виконання яких віднесено цим Законом безпосередньо до повноважень інших органів, які не є органами примусового виконання;

За вчинення виконавчих дій приватному виконавцю сплачується винагорода, яка складається з основної та додаткової. Основна винагорода, залежно від виконавчих дій, що підлягають вчиненню у виконавчому провадженні, встановлюється у вигляді: 1) фіксованої суми - у разі виконання рішення немайнового характеру; 2) відсотка суми, що підлягає стягненню, або вартості майна, що підлягає передачі за виконавчим документом. Розмір основної винагороди приватного виконавця встановлюється Кабінетом Міністрів України. Крім цього, угодою між приватним виконавцем та стягувачем може бути передбачено додаткове авансування витрат виконавчого провадження та додаткова винагорода приватного виконавця.

Законом передбачено створення Єдиного реєстру приватних виконавців України, куди будуть внесені дані про усіх приватних виконавців, які пройшли відповідний відбір і отримали ліцензію на діяльність від Мін'юсту, в тому числі — відомості про офіс та страхові

зобов'язання приватного виконавця. Також туди будуть вноситися усі дані про дисциплінарні стягнення приватних виконавців, про призупинення чи припинення діяльності. Єдиний реєстр буде працювати у вільному доступі на офіційному сайті Мін'юсту, безкоштовно. Фізичні або юридичні особи мають право вільного вибору приватного виконавця з числа тих, відомості про яких внесено до Єдиного реєстру приватних виконавців України, з урахуванням місця виконання рішення.

Вимоги до приватних виконавців:

Приватним виконавцем може бути громадянин України, який досяг 25 років, має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою, має стаж роботи у галузі права після отримання відповідного диплома не менше двох років та склав кваліфікаційний іспит.

Приватним виконавцем не може бути особа:

- яка не відповідає вимогам, встановленим до осіб, що мають право стати приватним виконавцем;

- визнана судом обмеженою у цивільній дієздатності або недієздатною;

- яка має не зняту або не погашену в установленому законом порядку судимість;

- яка вчинила корупційне правопорушення або порушення, пов'язане з корупцією, впродовж трьох років з дня вчинення;

- який за порушення вимог законодавства анульовано свідоцтво про право на зайняття нотаріальною чи адвокатською діяльністю або діяльністю арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора);

- яку позбавлено права на здійснення діяльності приватного виконавця, — впродовж трьох років з дня прийняття відповідного рішення;

- звільнена з посади судді, прокурора, працівника правоохоронного органу, з державної служби

або служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з притягненням до дисциплінарної відповідальності, — впродовж трьох років з дня звільнення.

Також приватний виконавець під час здійснення своєї діяльності не може займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, діяльності арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), інструкторської та суддівської практики із спорту та роботи в органах Асоціації приватних виконавців України) або підприємницькою діяльністю.

Приватний виконавець повинен мати офіс, що забезпечуватиме належні умови для здійснення діяльності приватного виконавця, прийому відвідувачів, зберігання, у тому числі у сейфі, документів, печаток, штампів, товарно-матеріальних цінностей та архіву приватного виконавця, збереження професійної таємниці та бути захищеним від несанкціонованого проникнення.

Приватний виконавець може мати помічників, які працюють на підставі трудового договору. Приватний виконавець відповідальний за діяльність помічника під час вчинення виконавчих дій, у тому числі за шкоду, завдану діями помічника сторонам виконавчого провадження і третім особам.

Контроль діяльності приватних виконавців:

Державне регулювання діяльності приватних виконавців здійснює Міністерство юстиції України, яке формує та реалізує

державну правову політику у сфері організації примусового виконання рішень, забезпечує підготовку приватних виконавців та підвищення їхньої кваліфікації, видає посвідчення приватного виконавця, визначає вимоги до офісу приватного виконавця, формує Єдиний реєстр приватних виконавців України, визначає порядок його ведення тощо.

Крім Міністерства юстиції, контроль за діяльністю приватних виконавців здійснює Рада приватних виконавців України. Оскаржити дії чи бездіяльність приватного виконавця також можна буде в судовому порядку.

Контролюватимуть роботу приватних виконавців також два спеціальні органи: Кваліфікаційна комісія приватних виконавців (проводитиме відбір бажаючих стати приватним виконавцем) та Дисциплінарна комісія приватних виконавців (контроль професійної діяльності).

На початковому етапі Дисциплінарна комісія складатиметься тільки з представників Міністерства юстиції, однак в майбутньому до її складу увійдуть представники саморегулюючої організації — Ради приватних виконавців, і представник від Ради суддів.

Особливістю діяльності приватних виконавців є також те, що не передбачена можливість об'єднання приватних виконавців у фірми, об'єднання, бюро, контори за типом адвокатських об'єднань. Надається можливість лише одночасного провадження діяльності в одній офісній кількох приватних виконавців.

За розширеною правовою консультацією та безоплатною правовою допомогою звертайтеся до громадської приймальні Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України» за адресою м. Одеса, вул. Садикивська, буд. 25, попередній запис за телефоном (048)716-46-83. Мережа громадських приймалень Української Гельсінської спілки з прав людини здійснює свою діяльність за фінансової підтримки Уряду Канади через Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD), програма «Права людини понад усе» (Human Rights First).

Зустріч із поліцейським на вулиці: як себе поводити

Якщо працівник поліції звертається до Вас – він має на те вмотивовані причини. У більшості випадків, це саме так і відбувається. Не нервуйте, зберігайте спокій і поставтеся до цього з розумінням. Правоохоронці мають погану репутацію і низький рівень довіри громадян, проте саме вони захищають Вас і Ваше майно від незаконних посягань. Щоб бути обізнаним у своїх правах і обов'язках правоохоронця, радимо наполягати на дотриманні простих речей, які зазначені у подальшому алгоритмі. Поліція завжди вважає свою роботу ефективною та такою, що відповідає чинному законодавству, – не давайте їй про це забути, закликайте полісменів до сумлінного виконання обов'язків.

2) ДІЗНАЙТЕСЬ ПРИЧИНУ ЗВЕРНЕННЯ

Як правило, йдеться про перевірку документів, опитування (не плутати з допитом) або поверхневу перевірку чи огляд особистих речей. Пам'ятайте, що такі вимоги мають бути законними і їхньою причиною не може бути проста примха поліцейського. Причиною перевірки документів може стати Ваш зовнішній вигляд, що нагадує особу, яка щойно скоїла злочин, а огляду речей – їх підозрілість та неординарність. Не хвилюйтеся, це звичайна процедура і ніхто ні в чому Вас не звинувачує.

1) ПРИВІТАЙТЕСЬ ТА ПОСМІХНІТЬСЯ

Тим самим Ви задаєте правильний тон розмови. Попрохайте поліцейського пред'явити своє службове посвідчення, адже Вам буде корисно в подальшому знати, хто з Вами спілкувався. Інколи працівники поліції ігнорують таку вимогу або просто з подивом відмовляються це робити. Ваше завдання – нагадати їм про їхній обов'язок. Зазвичай розмова з ними починається у нейтральному настрої, і тому Ви маєте великі шанси побачити посвідчення. Уважно прочитайте інформацію, що міститься в ньому та запам'ятайте (занотуйте) хоча б П.І.Б працівника поліції.

4) ЯКЩО ВИ ВІДЧУВАЄТЕ АГРЕСІЮ

Якщо Ви відчуваєте агресивну налаштованість працівників поліції до себе, негайно повідомте про це близьких – наприклад, за допомогою мобільного телефона, яким Ви маєте право вільно користуватись. Також Ви можете зателефонувати «102» та повідомити про агресивну поведінку поліцейських.

3) ВИ МОЖЕТЕ ВІДМОВИТИСЬ ВІД СПІЛКУВАННЯ З ПОЛІЦЕЙСЬКИМ

Ви можете відмовитись від спілкування з поліцейським та не зобов'язані повідомляти місце Вашої роботи, навчання, чим займаєтесь у вільний час... Якщо причина видається Вам обґрунтованою і вимога цілком очевидно – покажіть документ, що посвідчує Вашу особу (паспорт, водійське посвідчення, студентський квиток тощо) або погодьтесь на те, щоб Вас поверхнево оглянули, чи надайте Ваші речі до такого огляду. За відсутності документів поліцейські можуть попросити назвати Ваші прізвище, ім'я, по-батькові та дату народження. Якщо мова йде про огляд особи або її речей (не поверхневий), то він вимагає додаткових гарантій від свавілля поліцейських. Такий огляд може бути проведений тільки зі складанням протоколу огляду та в присутності двох понятих (свідків). Зазвичай таких людей знайти не так просто, але якщо у Вас є побоювання, що Вам щось підкинуть або завдадуть шкоди, краще дотриматися процедури. Пам'ятайте – просто так вилучити Ваші речі поліцейські не можуть (в тому числі і мобільний телефон), бо вони є Вашою приватною власністю. У будь-якому випадку вилучення, обов'язково складається протокол про вилучення або тимчасове вилучення речей.

5) ЯКЩО ВИ НІЧОГО НЕ ПОРУШУВАЛИ

Якщо Ви нічого не порушували – на цьому розмова має закінчитися. Якщо Ви скоїли адміністративне правопорушення (палили в забороненому місці, розпивали спиртне у не встановленому для цього місці тощо), очевидно, маєте понести відповідальність. Відкупитись хабарем – не найкраща ідея. Тією ж сумою, але цілком законно, обійдеться адміністративний штраф. Для цього достатньо скласти протокол про адміністративне правопорушення на місці, а потім знайти реквізити для сплати цього штрафу. Незначні правопорушення можуть обмежитись усним зауваженням – про це завжди можна попросити поліцейського, обіцяючи сумлінну поведінку в майбутньому. Пам'ятайте, що подібні протоколи і порушення – буденна річ, і нічого особливого в цьому немає, зокрема, як і в складенні протоколу в результаті порушення правил дорожнього руху.

6) ПРОТОКОЛ ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВOPУШЕННЯ

Про-токол про адміністративне правопорушення розглядається відповідальними за це особами різних рівнів органів внутрішніх справ. Вас повідомлять про місце і час розгляду протоколу, адже справа має розглядатись в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. За відсутності цієї особи справа може бути розглянута лише у випадках, коли людину сповістили вчасно, але від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи. Якщо участь особи є обов'язковою, може бути застосований привід.

Подільські правоохоронці відкрили двері для молодих медиків

ОЛЕКСАНДР УКРАЇНЕЦЬ

Тиждень правих знань в Подільському відділі поліції завершився проведенням заходу під назвою "День відкритих дверей". Гостями поліцейських стали першокурсники медичного училища м. Подільська.

За ініціативи Одеської обласної організації ВГО «Комітету виборців України», яка організувала проведення факультативних занять з прав людини в медичному училищі м. Подільська, майбутні медичні сестри ознайомились з роботою поліцейських. Екскурсію проводили співробітники ювенальної превенції Подільського ВП, і почалась вона з відвідування ізолятора тимчасового тримання. Зараз цей об'єкт перебуває у стадії ремонту у зв'язку з приведенням його до стандартів ЄС. Грати на вікнах, масивні залізні двері і кімната для допиту затриманих вразили дівчат.

«Співробітник поліції Іван Попадюк показав гостям чергову частину, кабінети співробітників і продемонстрував спеціальні засоби та учбові зразки зброї, якими користуються сучасні копії. Він також розповів про те, які вимоги поліцейських є обов'язковими для виконання громадянами під час їхнього затримання або залучення у якості понятого чи свідка», – прокоментував подію т.в.о. начальника Подільського ВП Микола Піщанський.

Найбільш сміливі відвідувачки приміряли бронежилет та шолом і зробили світлини на пам'ять разом зі співробітником поліції. І викладач, і студентки були вдячні поліцейським за екскурсію.

Факультатив "Школа з прав людини для молоді" проводиться у медичному училищі м. Подільська протягом вересня – листопада 2016 року та включає 12 занять: 8 тренінгів, три екскурсії (до відділу поліції, при-

кордонного загону та суду), круглий стіл. По закінченню факультативу, усі, хто відвідає заняття та успішно складе тестування - отримають сертифікати про проходження курсу занять.

Факультатив проводиться громадською приймальною Одеської обласної організації ВГО «Комітет виборців України», в рамках ініціативи Української Гельсінської спілки з прав людини. Мережа громадських приймалень Української Гельсінської спілки з прав людини здійснює свою діяльність за фінансової підтримки Уряду Канади через Департамент закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD), програма «Права людини понад усе» (Human Rights First).

Близько 500 жителів півночі Одеської області отримали правовий захист щодо земельних питань

ПРЕС-СЛУЖБА ООО ВГО «Комітет виборців України»

В період з лютого по жовтень 2016 року, 499 жителів північних районів Одеської області отримали безоплатну правову допомогу щодо земельних питань. Аби зробити таку допомогу більш доступною, проведено 36 виїзних прийомів в сільських населених пунктах. У більше ніж 25 випадках була надана безоплатна адвокатська допомога – підготовка судових процесуальних документів та представництво в судах.

Наприклад, в червні 2016 року за допомогою звернувся Толмаченко Андрій Іванович, інвалід II групи, мешканець села Солтанівка Любашівського району. Суть звернення полягала у тому, що у 2000 році померла його мати з якою він проживав на мо-

мент смерті і у спадщину залишилась земельна ділянка площею 2,1005 га. Оскільки клієнт проживав на момент смерті з матір'ю і фактично вступив у володіння земельною ділянкою, то відповідно до статті 549 ЦК України в редакції 1963 року він вважається

таким, що прийняв спадщину. Крім того, Андрій Іванович мав заповіт, посвідчений секретарем Зеленогірської селищної ради Любашівського району в 1997 році. Але, в ході здійснення ним документального оформлення спадкового майна та земельної ділянки, виявилось що спадщину оформив його рідний брат.

Після ознайомлення адвоката з матеріалами справи, спільно з клієнтом було вирішено звернутись до суду з позовною заявою про визнання права власності на земельну ділянку в порядку спадкування за заповітом. 8 липня 2016 року Любашівський районний суд прийшов до висновку, що позивач проживав зі спадкодавцем разом до дня її смерті, успадкував зазначене спадкове майно, яке є об'єктом права приватної власності, у зв'язку із чим є підстави для визнання за

ним права власності на спадкове майно. На даний час рішення суду по справі вступило в законну силу.

Безоплатна адвокатська допомога була надана також Качковському Григорію Володимировичу з села Вестерничани Подільського району Одеської області з питань встановлення юридичного факту місця розташування земельної ділянки. В квітні 2016 року, з'ясувавши та узгодивши правову позицію по справі клієнта, було вирішено звернутись до суду з заявою про встановлення факту місця розташування земельної ділянки - а саме, на території не Любомирської сільської ради, а Великофонтанської сільської ради.

Котовським міськрайонним судом справу було розглянуто 07.07.2016 року. Вислухавши доводи заявника та оцінивши подані докази по справі, суд прийняв рішення, яким заяву задовольнив у повному обсязі з тих підстав, що згідно представлених заявником копій документів дійсно земельна ділянка площею 5,0273 га розташована на території Великофонтанської сільської ради Подільського району Одеської області. На даний час рішення суду по справі вступило в законну силу.

Деякі справи вдалося вирішити в досудовому порядку, як це було, наприклад, зі справою щодо невиплати орендної плати. Згідно із

договором оренди землі, жителем міста Подільська Градежда Василем Григоровичем була передана земельна ділянка в оренду орендарю. Проте останній порушив умови договору, не сплачуючи орендну плату за користування землею. В травні 2016 року за справу Василя Григоровича взявся адвокат, який провів аналіз матеріалів справи, узгодив з клієнтом правову позицію по справі, підготував та направив орендарю земельного паю лист-претензію.

Претензія містила законодавчу викладку щодо обов'язковості здійснення виплат за оренду землі та недопущення в подальшому нарощування заборгованості, а також орендаря було попереджено, що в разі незадоволення вимог листа-претензії спір щодо стягнення заборгованості буде вирішуватись у судовому поряд-

ку із застосуванням до нього всіх передбачених цивільним законодавством фінансових санкцій за невиконання вимог договору оренди. В результаті, орендар погодився з аргументами викладеними у листі претензії та не бажаючи розв'язання спору у судовому порядку, добровільно провів повний розрахунок з орендодавцем земельного паю.

Надання безоплатної первинної та вторинної правової допомоги з усього спектру земельних питань організовано на базі Котовського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Правова допомога надається в стаціонарному режимі в місті Подольськ Одеської області, а також на виїзних прийомах. Також інформацію та консультації можна отримати за телефоном та електронною поштою.

Котовський місцевий центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги:

Адреса: вул. Соборна, 194-а, м. Подольськ, Одеська область, Україна, 66300

Телефон: (04862) 3-07-34, (04862) 3-06-56

Електронна адреса: kotovsk.odesa@legalaid.gov.ua

Проект "Подолання селянської земельної цивільно-правової прірви" виконується Одеською обласною організацією ВГО "Комітет виборців України" спільно з Котовським місцевим центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги в рамках Проекту «Доступна та якісна правова допомога в Україні», який впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти за підтримки

Уряду Канади та Програмної ініціативи «Права людини та правосуддя» Міжнародного фонду "Відродження».

Проект «Доступна та якісна правова допомога в Україні» – проект міжнародної технічної допомоги, що впроваджується протягом 2014 – 2018 рр. Проект фінансується Міністерством закордонних справ Канади, впроваджується Канадським бюро міжнародної освіти у партнерстві з Координаційним центром з надання правової допомоги.

Проект має на меті покращення рівного доступу до правосуддя для населення України (особливо представників вразливих верств) шляхом підтримки впроваджен-

ня системи безоплатної правової допомоги та підвищення рівня обізнаності населення щодо прав на отримання безоплатної правової допомоги.

Міжнародний фонд «Відродження» – однією з найбільших благодійних фондів в Україні. Фонд засновано фінансистом і філантропом Джорджем Соросом. Програмна ініціатива фонду «Права людини та правосуддя» – має на меті запобігати порушенням прав людини, сприяти впровадженню в Україні ефективного антидискримінаційного законодавства та практики, сприяти доступу малозабезпечених і вразливих груп до правосуддя та правової допомоги.

ПРОЕКТ «ДОСТУПНА ТА ЯКІСНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ»

Canada

В Одесі обговорили історію та сучасні виклики в сфері прав людини

Одним з досягнень створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод стала можливість вільно зібратись та публічно обговорити ситуацію з правами людини 40 років потому. Про історію боротьби за права людини в Україні та сучасні виклики в цій сфері говорили на круглому столі, якій відбувся 8 листопада 2016 року в м. Одесі.

В Одеській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. М.С. Грушевського зібралось понад 50 учасників – студенти, журналісти, історики, правознавці, представники системи безоплатної правової допомоги, бібліотекарі та читачі. Метою проведення круглого столу «Права людини в Україні: історія боротьби та сучасні проблеми» було відзначення 40-ї річниці створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод та обговорення важливості такої події для України, а також привернення уваги до сучасних проблем з дотриманням прав людини в Україні та Одеській області.

З інформацією «Вільні люди в невольній країні»: історія створення та розвитку Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод виступив Ігор Бринош, заступ-

ник голови Одеської обласної організації Комітету виборців України.

Про діяльність Української Гельсінської спілки з прав людини (УГСПЛ) розповів член правління цієї організації, голова Одеської обласної організації Комітету виборців України **Анатолій Бойко**. Короткий огляд основних сучасних проблем та викликів в сфері прав людини в Україні та Одеському регіоні зробила адвокат, представник ГО «Асоціація адвокатів, які надають безоплатну правову допомогу» **Юлія Лісова**.

Директор Регіонального центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги в Одеській області **Світлана Клішина** представила державну систему безоплатної правової допомоги та її можливості в сфері захисту прав людини.

Після обговорення, учасники заходу змогли ознайомитись з виставкою правозахисної літератури та отримати пам'ятки з актуальних правових питань, підготовлені УГСПЛ.

Захід проведено Одеською обласною організацією ВГО «Комітет виборців України», у співпраці з Одеською обласною універсальною науковою бібліотекою ім. М. С. Грушевського, в рамках ініціативи Української Гельсінської спілки з прав людини.

Українська Громадська Група сприяння виконанню гельсінських угод посідає в історії українського національно-визвольного і правозахисного руху визначне місце. Її діяльність разом з іншими чинниками привела Україну до незалежності, де відкрилася можливість побудувати правове суспільство, яке відповідатиме як волелюбному духові українського народу, так і букві міжнародних правових актів.

В 2004 році була заснована асоціація правозахис-

них організацій – Українська Гельсінська Спілка з прав людини.

Метою її створення та діяльності є реалізація та захист прав людини і основних свобод через сприяння практичному виконанню гуманітарних статей Прикінцевого акта Гельсінської наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЕ) 1975 року, інших прийнятих на

його розвиток міжнародних правових документів, а також усіх інших зобов'язань України в сфері прав людини та основних свобод.

Ця Асоціація є правонаступницею УГГ. Нині членами Асоціації є близько 30 правозахисних організацій, в тому числі Одеська обласна організація ВГО «Комітет виборців України».

До 40-ї річниці створення Української Громадської Групи сприяння виконанню Гельсінських угод

ВАСИЛЬ ОВСІЄНКО,
член Української Гельсінської Групи, політв'язень, публіцист,
історик дисидентського руху, член Спостережної ради УГСПЛ

Прикінцевий акт Народи з безпеки та співпраці в Європі (НБСЕ), підписаний після тривалих зволікань 1 серпня 1975 року в столиці Фінляндії главами всіх держав Європи (крім Албанії), а також США та Канади, прирівнювався до національного законодавства, а тому відкрив юридичні можливості легально і цілком законно боротися з порушеннями прав людини, опираючись на внутрішнє і міжнародне право.

Першим це збагнув професор Юрій Орлов: Гельсінський акт, що задуманий був як міждержавний, він запропонував прочитати у людському вимірі. З цією метою московські правозахисники створили 12 травня 1976 року Московську громадську групу сприяння виконанню гельсінських угод. Другою, за ініціативою письменника і філософа Миколи Руденка, генерала Петра Григоренка (Москва), громадської діячки Оксани Мешко, письменника-фантаста Олеся Бердника, юриста Левка Лук'яненка (Чернігів), 9 листопада 1976 року була створена Українська громадська група сприяння виконанню гельсінських угод. Її членами-засновниками стали також мікробіолог Ніна Строката-Караванська (м. Таруса Калузької обл.), інженер Мирослав Мари-

та (ін.), тобто розуміти закони так, як вони написані. У суспільстві з'явилася незалежна громадська думка. Відтепер демагогія про "втручання у внутрішні справи СРСР", коли йшлося про порушення елементарних прав людини, ставала неспроможною.

Крім того, Українська Гельсінська Група в добу краху світової колоніальної системи нагадала про існування поневоленої України і порушила питання про визнання її світовим співтовариством, насамперед, щоб Україна була представлена на наступних нарадах НБСЕ окремою делегацією. Це був геніальний здогад: поставити український національний інтерес на міжнародну правову основу, в контекст протистояння демократичного Заходу з тоталітарним

Левко Лук'яненко під час прийняття Декларації про державний суверенітет України

вжився найстійкішим. Середовище Української Гельсінської Групи було досить широким і героїчно стійким. Це колишні політв'язні, їхні друзі й родичі, це молоді люди, які не хотіли більше задихатися в атмосфері офіційної брехливої ідеології. ЦК КПРС та його "бойовий авангард" – КГБ – були розгублені. Адже хотілося зберегти "людське обличчя" перед світом. Проте вони не витримали і в черговий раз явили світові свій справжній лик: вдалися до випробуваних методів – арештів найактивніших, до позасудових репресій щодо всіх співчуваючих і підозрілих.

Усього в Групу вступила 41 особа. Крім того, 1982 року УГГ поповнилася двома іноземними членами (естонець Март Ніклус та литовець Вікторас Пяткус), а в кінці 1987 року в неї було кооптовано ще шістьох. 24 особи були засуджені у зв'язку з членством у Групі. Вони відбули в концтаборах, в'язницях, психіатричках, на заслання понад 170 років. Загалом же на страсному рахунку Групи – понад 550 років неволі. Група розплатилася п'ятьма життями: Михайло Мельник наклав на себе руки напередодні неминучого арешту 9 березня 1979 року. Чотири в'язні табору особливого режиму ВС-389/36 (селище Кучино Чусовського р-ну Пермської обл.) загинули у неволі: Олекса Тихий 5 травня 1984 року, Юрій Литвин 4 вересня 1984 року, Валерій Марченко 7 жовтня 1984 і Василь Стус 4 вересня 1985 роках.

Попри шалений тиск, УГГ не саморозпустилася: і з неволі виходили її документи. Закордонне представництво УГГ видавало щомісячний бюлетень "Вісник репресій в Україні", діяв вашингтонський Комітет гельсінських гарантій для України, Українське видавництво "Смолооскип" ім. В. Симоненка видавало її документи українською й англійською мовами, вся Україна припадала вухом до глушених висилань радіо "Свобода".

Сила і величезна моральна перевага українських

правозахисників над тоталітарним режимом полягали в тому, що вони не стали підпільниками, а підписували документи своїми іменами, відкрито демонстрували легалізм, апелюючи до радянського закону і міжнародних правових документів, підписаних СРСР. Вони заслужили належної поваги в світі. Ще 23 вересня 1981 року, у доповіді на 13-му Національному з'їзді Американської асоціації сприяння славістичним дослідженням у м. Пасіфік-Гров відомий дослідник політичної думки Іван Лисяк-Рудницький відзначив: "...підтверджена фактами значущість українських дисидентів не викликає сумнівів. Жертовність цих хоробрих чоловіків і жінок свідчить про незламний дух української нації. Їхня боротьба за людські й національні права узгоджується з тенденцією світового загальнолюдського поступу в дусі свободи. Українські дисиденти вірять, що правда свободи переможе. Тим, кому пощастило жити у вільних країнах, не личить вірити менше".

Як тільки в період "гласності" й "перебудови" перші гельсінкці опинилися на волі, вони відновили правозахисну діяльність, яка швидко набувала політичного характеру. 7 липня 1988 року Група трансформувалася в Українську Гельсінську Спілку, яку трактують як передпартію. Вона покла-

ла початок створенню політичної системи в Україні.

Українська Громадська Група сприяння виконанню гельсінських угод посідає в історії українського національно-визвольного і правозахисного руху визначне місце. Її діяльність разом з іншими чинниками привела Україну до незалежності, де відкрилася можливість побудувати правове суспільство, яке відповідатиме як волелюбному духові українського народу, так і букві міжнародних правових актів.

1 квітня 2004 року (у день смерті Миколи Руденка) була заснована асоціація правозахисних організацій – Українська Гельсінська Спілка з прав людини. Метою її створення та діяльності є реалізація та захист прав людини і основних свобод через сприяння практичному виконанню гуманітарних статей Прикінцевого акта Гельсінської наради з безпеки і співробітництва в Європі (НБСЕ) 1975 року, інших прийнятих на його розвиток міжнародних правових документів, а також усіх інших зобов'язань України в сфері прав людини та основних свобод. Ця Асоціація є правонаступницею УГГ. Нині членами Асоціації є близько 30 правозахисних організацій.

Петро Григоренко

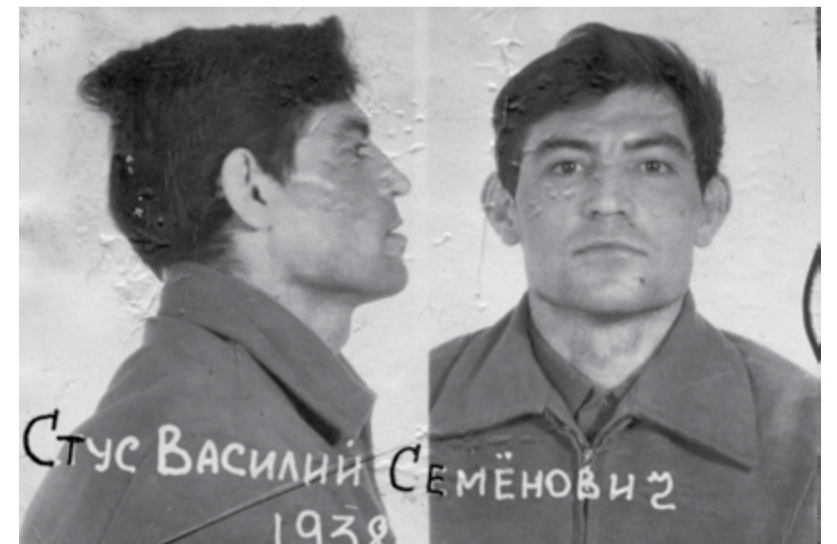
нович, історик Микола Матусевич, учитель Олекса Тихий (Донецчина), юрист Іван Кандиба (м. Пустомити на Львівщині). Вони підписали Декларацію про її створення та Меморандум №1.

Гельсінський рух швидко став міжнародним: 25 листопада 1976 року Гельсінська група була створена в Литві, 14 січня 1977 року – в Грузії, 1 квітня – у Вірменії. Ще з вересня 1976 року в Польщі діяв Комітет захисту робітників, перетворений пізніше на Комітет громадського захисту, у січні 1977 – група "Хартія-77" у Чехословаччині. У США була створена спеціальна комісія Конгресу.

Правозахисники вчинили революційний переворот у свідомості стероризованого за попередні десятиліття населення: у невольній країні вони почали поводитися як вільні громадяни: явочним порядком здійснювати конституційні права (свободу слова, друку, демонстрацій, асоціацій

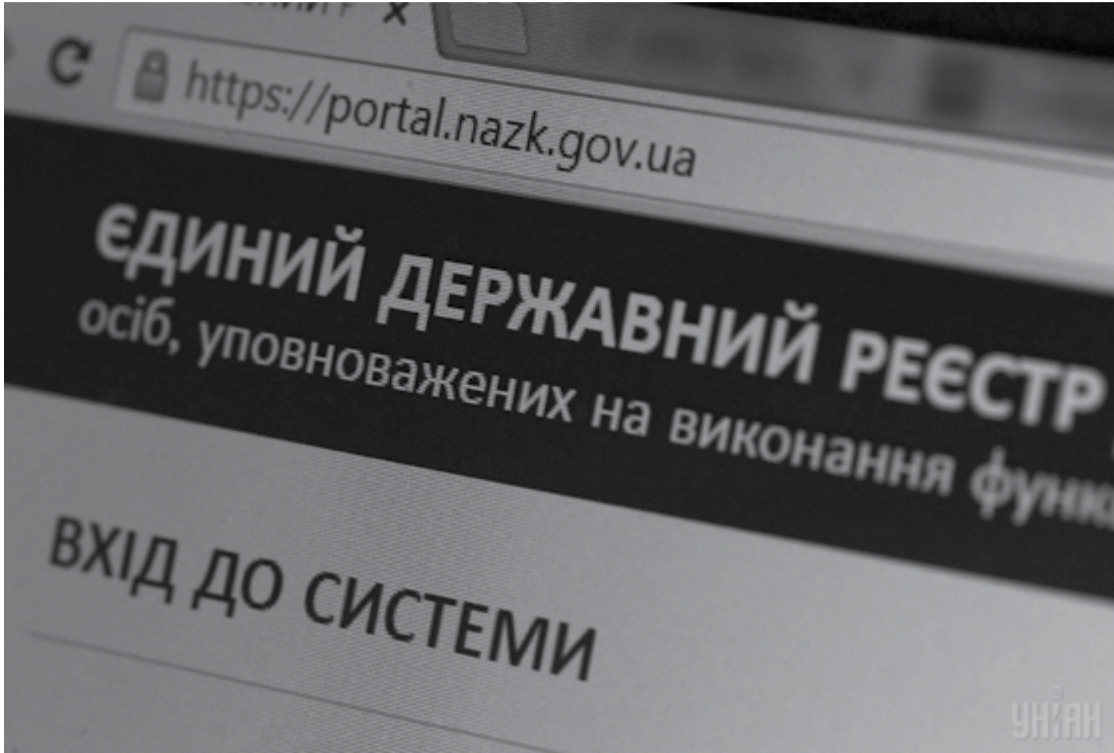
СРСР. І міф про Україну всього лише через півтора десятка років наповнився реальним змістом: вона стала незалежною! У певному розумінні можна сказати, що свобода слова, правдива інформація зруйнувала "імперію зла".

Українська Гельсінська Група об'єднала людей різного світогляду й національностей, бо правозахисники розуміли: за колоніального становища про дотримання прав людини не може бути й мови – незалежність же всім уявлялася як імовірний гарант свобод. Усе, що ще було живого в Україні, потягнулось до Гельсінської групи. Це вперше по десятиліттях репресій така нечисленна українська інтелігенція організувалася і заговорила на увесь світ про неволю і безправ'я свого народу. У цьому розумінні гельсінський рух був для України куди важливішим, ніж для народів, які мали свою державність, тому він у нас вия-

Стус Василь Семёнович 1938

Злочин і покарання. Що буде з чиновниками, які брехали про статки

Розгрібати і розбиратися в джерелах збагачення чиновників тепер доведеться правоохоронцям. Правда, досі невідомо, яким чином і в який термін. ЕП спільно з Центром протидії корупції пояснює, як все це буде відбуватися.

Десятки тисяч чиновників відзвітували про свої статки. На першому етапі декларації повинні були подати 53-55 тис. чоловік. Крім президента, прем'єра, членів Кабміну, голови Нацбанку та народних депутатів, це ще і чиновники категорій А та Б, серед яких топ-менеджери, керівники держустанов і навіть судді, прокурори та поліцейські.

Задекларовані статки викликали неабиякий резонанс. Те, що відкрили електронні декларації, вражає не тільки нас, українців, а й весь цивілізований світ. Наступні питання, які хвилюють громадськість: А що далі? Звідки у декларантів такі кошти і чи будуть вони відповідати? Адаже є сумніви, що такі статки були нажиті чесною працею.

Проте, подало удвічі більше, тому що частина чиновників просто не знала, повинна вона подавати декларації чи ні. Решта чиновників, а з ними й силовики, повинні подати декларації від 1 січня до травня 2017 року. Усього в цей період на сайті Національного агентства з питань запобігання корупції повинно з'явитися близько півмільйона звітностей.

Розгрібати і розбиратися в джерелах збагачення чиновників тепер доведеться правоохоронцям. Правда, досі невідомо, яким чином і в який термін.

ЕП спільно з Центром протидії корупції підготували матеріал, в якому пояснили як все це буде відбуватися.

Декларації подані – що далі?

Далі декларації перевірятиме Національне агентство з питань запобігання корупції. Декларацій багато — більше 100 тисяч, тому процес точно не буде швидким і почнеться з найбільш важливих посадових осіб. В агентстві уже заявили, що першими будуть перевіряти електронні декларації депутатів, суддів і прокурорів.

"Скільки перевірка, невідомо. Її почнуть після юстування відповідного порядку в Мін'юсті. Зараз проект порядку, який визначає, що і як перевіряти в деклараціях, знаходиться у відкритому доступі", — зазначив член НАЗК Руслан Радецький.

НАЗК повинно проконтролювати своєчасність подання, правильність та повноту заповнення, логічний та арифметичний контроль. Також Нацагентство здійснює повну перевірку декларацій.

Що ще за повна перевірка декларацій?

Повна перевірка декларації містить декілька пунктів, які необхідно буде з'ясувати правоохоронцям.

По-перше, достовірність задекларованих відомостей. По-друге, точність оцінки задекларованих активів. По-третє, це перевірка на наявність конфлікту інтересів та ознак незаконного збагачення. Вона може здійснюватися у період здійснення суб'єктом декларування діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом трьох років після припинення такої діяльності.

І що, НАЗК може втручатися в особисте життя чиновників?

Ні. Моніторинг не передбачає жодних фактичних перевірок та дій тожних розслідуванню. Мова йде виключно про аналіз НАЗК отриманої інформації, яка в разі виявлення невідповідностей буде передаватися правоохоронним органам.

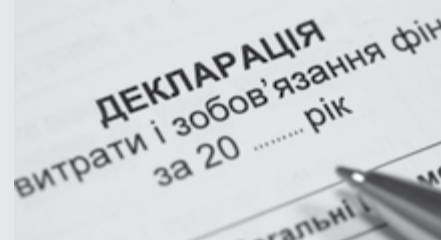
Важливо розуміти, що повна перевірка декларацій та моніторинг способу життя не буде здійснюватися щодо близьких осіб та членів сім'ї суб'єкта декларування, а лише відносно самого чиновника.

Чому? Тому що це ознаки втручання держави в особисте життя, і це суперечить базовим принципам Конвенції із захисту прав та основоположних свобод людини.

І хто ж підлягає повній перевірці?

По-перше, особи, що займають відповідальне та особливо відповідальне становище. Це президент, Кабмін та заступники міністрів, Голова фонду держмайна і так далі.

По-друге, особи, пов'язані з високим рівнем корупційних ризиків – Глава АП та його заступники, керівники підрозділів НБУ,

керівники держпідприємств та інше. Обов'язковій повній перевірці також підлягають декларації, подані іншими суб'єктами декла-

рування, у разі виявлення у них невідповідностей за результатами логічного та арифметичного контролю. Мова йдеться про звичайних держслужбовців, спеціалістів у міністерствах і тд.

Також, суб'єкти декларування мають інформувати НАЗК про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента та про суттєві зміни у майновому стані. НАЗК також може моніторити спосіб життя суб'єкта декларування.

І у НАЗК все готово для цих перевірок?

Ні. Наразі НАЗК не затвердило жодного нормативного акту щодо порядку реалізації цих контрольних функцій. Це означає, що до моменту затвердження такого порядку ці функції є фактично замороженими та не будуть працювати належним чином.

Крім того, для того, щоб ефективно реалізувати ці функції НАЗК, орган має отримати прямий доступ до інформаційних баз даних державних органів, може користуватися державними, у тому числі урядовими системами зв'язку і комунікацій, мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Одночасно, на сьогоднішній день НАЗК фактично ще не отримало доступу до необхідних баз даних та не має відповідних технічних можливостей для його отримання (власної відповідної техніки). Це означає, що повна перевірка декларацій, про яку згадувалося, буде здійснюватися лише шляхом листування з органами фіскальної служби, Мін'юсту та іншими.

Що означає моніторити спосіб життя?

Умовно, вибірково аналізується, чи не живе особа, яка задекларувала однокімнатну квартиру та зарплату 100 тисяч на рік, у великому маєтку з озером та будиночком для каченят.

Моніторинг способу життя суб'єктів декларування здійснюється НАПК на підставі інформації, отриманої від фізичних та юридичних осіб, а також із засобів масової інформації та інших відкритих джерел, яка містить відомості про невідповідність рівня життя суб'єктів декларування задекларованим ними майну і доходам.

Як бути чиновникам, які не встигли подати декларації?

Якщо виявляється, що суб'єкт не подав декларацію, то НАЗК повідомляє її про це, і ця особа протягом 10 днів має подати декларацію. Також НАЗК повідомляє про факт не подання декларації керівника органу та спеціально уповноваженого у сфері протидії корупції.

Також, якщо декларація з помилками, кожен суб'єкт декларування має право подати виправлену декларацію упродовж 7 днів після подання первинної декларації.

Тобто, якщо посадовець подав декларацію 23 жовтня, то термін для її виправлення вже збіг. А якщо декларація подана 30 жовтня – в останній день подачі декларацій, то відповідний термін збігає 6 листопада.

А які передбачені адміністративні правопорушення?

Несвоєчасне подання без поважних причин – штраф від 850 до 1700 грн.

Неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента або про суттєві зміни у майновому стані – штраф від 1700 до 3400 грн.

Подання завідомо недостовірних відомостей у декларації, якщо такі відомості відрізняються від достовірних на суму від 100 до 250 мінімальних заробітних плат – від 17 до 42,5 тисячі грн.

Також, в ході реалізації функцій контролю за деклараціями НАЗК може встановити інші види адміністративних порушень. А саме: порушення обмежень щодо сумісництва з іншими видами діяльності, порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків, порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.

стр. 24 »

« стр. 23

А за що передбачена кримінальна відповідальність?

За декларування завідомо недостовірної інформації.

Воно карається штрафом від 42,5 до 51 тис. грн або громадськими роботами на строк від 150 до 240 годин, або позбавленням волі

на строк до 2 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Невід'ємною ознакою цього злочину, яку мають довести правоохоронці, є умисел, тобто свідоме неподання декларації або невнесення в неї активів.

Розслідування злочинів за цією статтею підслідне НАБУ, якщо злочин вчинено високопосадовцем або його предмет становить, або більше 500 мінімалок.

А що буде за несплату податків?

З практичної точки зору надзвичайно важко встановити факт сплати або не сплати податків з готівкових коштів, які перебувають у власності декларантів та членів їх родин. Спочатку треба з'ясувати джерело набуття таких коштів на предмет законності.

Наприклад, якщо кошти були отримані від продажу майна, то ймовірно були утримані податки (державне мито, збір до пенсійного фонду), якщо угода була зареєстрована або кошти були зняті з особового рахунку фізичної особи та зберігались у готівковій формі.

Або особа до приходу на державну службу мала значний офіційний дохід та робила заощадження в готівкових коштах, або члени родини також могли робити заощадження з офіційних доходів як суб'єкта підприємницької діяльності, з яких вже були сплачені податки. Оскільки чиновники декларують готівку вперше в історії, то причин і підстав для її появи можна придумати безліч. І не існує способів перевірки часу, періоду зберігання та накопичення такої готівки, тому правоохоронні органи швидше за все не зможуть довести наявність саме цього складу злочину.

Саме це і є причиною такого буму декларування готівкових коштів.

Жорстко. А ще за що?

За незаконне збагачення. Воно карається позбавленням волі на строк до 2 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до 3 років, а ще і конфіскація майна.

Якщо особа займала відповідальне положення, то позбавлення волі від 2 до 5 років. А якщо дуже відповідальне, то позбавлення волі від 5 до 10 років.

Правильна редакція цієї статті з'явилася лише в березні 2015 року, тому притягнути до відповідальності за нею можна буде виключно осіб, які набули права на непідтверджені активи з березня 2015 року.

А до чого тут Яценюк?

Хоча, багато хто вважає, що колишній прем'єр-міністр Арсеній Яценюк не буде подавати свою декларацію, це не так.

Посадовці, які припинили обіймати посади до 1 вересня 2016 року, мають подати декларації відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" протягом 60 днів із початку другого етапу подання е-деклараций - тобто до 1 квітня 2017 року.

Джерело: Економічна правда

Джерело:

№ 1: http://nv.ua/img/forall/users/372/37266/_01_.jpg

№ 2: politeka.net/wp-content/uploads/2016/10/deklaratsiya-karikatura-polnaya.jpg

ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА «ИЗБИРКОМ»

Основатель – Одесская областная организация Всеукраинской общественной организации «Комитет избирателей Украины»

Свидетельство № ОД 1413-284-Р

Главный редактор: Болган В.С.
Выпускающий редактор: Дроздова Е.А.

Адрес редакции:
65091, г. Одесса, ул. Садиловская, 25
Телефоны: (048) 716 - 40 - 18
Электронная почта: odesakvu@ukr.net
www.cvu.od.ua, www.izbirkom.org.ua, www.dep.od.ua

Отпечатано в ПП «Евро друк»,
заказ №

Тираж - 10 000 экз.

ХОТИТЕ УЗНАТЬ БОЛЬШЕ?

Заходите на наш сайт:

www.izbirkom.org.ua

Уважаемые читатели!
Если Вы хотите оказать добровольную материальную помощь газете «ИзбирКом», то можете перечислять средства по указанным реквизитам:

Одесская областная организация Всеукраинской общественной организации «Комитет избирателей Украины»
65091, м.Одесса, вул. Садиловська, 25
р/р 26009054401290
в ЮГРУ ПриватБанк м. Одесса
МФО 328704, код ЄДРПОУ 33139450
Тел.: 8048 716-18-40

Назначение платежа:
Добровольное пожертвование без НДС

NED National Endowment
for Democracy
Supporting freedom around the world

Данная газета издана Одесской областной организацией «Комитет избирателей Украины» в рамках проекта «Содействие подотчетности и прозрачности в Южной Украине» при поддержке Национального Фонда Демократии (NED, США)